

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

2005

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2005-2015 **LOPUŠNÉ PAŽITE**

Štruktúra stránok

Publikácia sa skladá zo stránok. Stránky sú hierarchicky usporiadané v obsahu formou stromu. Obsah je zobrazený v ľavom navigačnom okne. Prehliadač obsahuje po otvorení úvodnej stránky tri dielčie okná: navigačné okno Obsah, navigačné okno Osnovu a vlastnú stránku. Ťahaním za priečky medzi dielčimi oknami možno meniť ich proporcie. Každý riadok obsahu sa skladá z úvodného tlačidla a textu. Položka obsahu zastupuje:

- Ďalšie vetvenie obsahu (tlačidlo so symbolom knihy),
- Textovú stránku (tlačidlo so symbolom hárku papiera s ohnutým pravým horným rohom),
- Ďalšie vetvenie obsahu a zároveň ("koreňovú") stránku (tlačidlo so symbolom knihy s povystrčeným hárkom papiera).

Text stránky otvárame:

- Kliknutím do textu vedľa tlačidla v obsahu,
- Kliknutím na tlačidlo.
- Vnorené položky obsahu (ďalšia vetva alebo stránky či vetvy so stránkami) rozbalíme:
- Kliknutím na tlačidlo,
- Kliknutím na text vedľa tlačidla.
- Kliknutím znovu na tlačidlo alebo na text vedľa tlačidla zbalíme dlhšie vetvenie. Rôzne úrovne vetvenia štruktúry obsahu sú vyznačené rôznou farbou tlačidlovej knihy (zelená, fialová, červená, žltá).

Pohyb medzi stránkami

Zo zobrazenej stránky môžeme prejsť:

- Na ďalšiu stránku jej výberom v obsahu,
- Na predchádzajúcu zobrazenú stránku:
- Klávesou **ESC**,
- Pravým tlačidlom myši,
- Kliknutím na tlačidlo **O stránku späť** z panelov nástrojov
- Voľbou z menu **Nástroje, Predchádzajúca stránka**.
- Na stránku, na ktorú sa odkazuje modro (alebo inou farbou) vypísaný podčiarknutý text na stránke, klikneme do odkazu (takto často prejdeme na konkrétne miesto cieľovej stránky).

Pohyb vrámci stránky

Vrámci stránky sa môžeme pohybovať:

- Klávesami so smerovými šípkami,
- Pomocou zvislého posuvníka:
- Kliknutím do krajných trojuholníkov,
- Ťahaním za koniec posuvníka.
- Kliknutím do položky v navigačnom okne **Osnova**, ktorá je v niektorých stránkach vyplnená vecnou osnovou zobrazenej stránky.

Skok na úvodnú stránku

Na úvodnú stránku publikácie je možné prejsť zo všetkých stránok v publikácii:

- Klávesou **F2**,
- Kliknutím na tlačidlo **Úvodná stránka dokumentu** na paneli nástrojov,
- Voľbou z menu **Nástroje, Úvodná stránka dokumentu**.

História

Prehliadač si pamätá, ktoré stránky sme si prezerali. K niektorým z predchádzajúcich stránok sa môžeme dostať výberom z histórie prezeraných stránok. Okno histórie zobrazíme:

- Klávesou **F7**,
- Kliknutím na tlačidlo **História**,
- Voľbou z menu **Nástroje, História**.

Zo zoznamu stránok v okne História vyberieme stránku kliknutím na jej názov a kliknutím na tlačidlo Zobrazit'.

Hľadanie

V publikácii môžeme tiež hľadať výskyt slova alebo skupiny slov. Dialógové okno pre zadanie parametrov hľadania zobrazíme:

- Kombináciou kláves **Ctrl F**,
- Kliknutím na tlačidlo *Vyhľadávanie* na paneli nástrojov,
- Voľbou z menu *Nástroje, Hľadanie*.

V dialógovom okne Hľadanie zadávame:

- Do poľa *Hľadaný text* vyhladávané slová, slová oddeľujeme medzerou, slová musia byť aspoň trojpísmenné;
- V poli *Prehľadávať* volíme jednu z možností:
- Hľadanie v názvoch stránok aj textu stránok (štandardný výber),
- Hľadanie iba v názvoch stránok,
- Hľadanie iba v texte aktuálnej stránky.

Príklady vyplnenia hľadaného textu:

hľadaný text	nájdené stránky
ekonomická	stránky, na ktorých sa vyskytuje slovo ekonomická
ekonomick*	stránky, na ktorých sa vyskytuje slovo ekonomick alebo slová začínajúce týmto textom
ekonomická fakulta	stránky, na ktorých sa vyskytuje aspoň jedno slovo aspoň jeden krát
ekonomická and fakulta	to isté ako pri zadaní ekonomická fakulta
ekonomická or fakulta	stránky, na ktorých sa vyskytuje slovo ekonomická alebo slovo fakulta alebo obidve slová
"ekonomická fakulta"	stránky, na ktorých sa vyskytuje celé slovné spojenie ekonomická fakulta (tj. obidve slová za sebou)
not fakulta	stránky, na ktorých sa nevyskytuje slovo fakulta
inform* and (Excel or Access)	stránky, na ktorých sa vyskytuje slovo začínajúce textom inform a na ktorých sa zároveň vyskytuje slovo Excel alebo slovo Access

Prehliadač zobrazí názvy nájdených stránok v novo vytvorenom navigačnom okne Výsledok hľadania, v ktorého titulku zobrazí počet nájdení. Zároveň zobrazí prvú nájdenú stránku. Nájdené slová sú na zobrazenej stránke zobrazené inverzne. Kliknutím na názov stránky v navigačnom okne Výsledok hľadania môžeme zobrazit' ďalšiu stránku, ktorá splníka vyhľadávacie kritéria. Klávesou F3 môžeme prejsť na zobrazenie ďalšieho výskytu hľadaného textu. Pred hľadaním iného textu je nutné navigačné okno zavrieť (kliknutím na krížik v pravom hornom rohu).

Záložky

Ak nás niektorá stránka publikácie pri prezeraní zaujme, môžeme ju označiť tzv. záložkou. Pri prezeraní stránky:

Stlačíme kláves **F5**,
Klikneme na tlačidlo **Záložky**,
Zadáme z menu *Nástroje, Záložky*.

Zobrazí sa dialógové okno Záložky, v ktorom môžeme:

Kliknutím na tlačidlo **Pridať** pridať aktuálnu stránku do zoznamu záložiek. Prehliadač nám dá možnosť upraviť názov záložky, ktorý najprv prevezme z názvu stránky (pokiaľ prezeráme publikáciu z CD, najprv sme vyzvaný zadať adresár, do ktorého sa uloží súbor poznámok);

Kliknutím na skôr definovanú záložku v zozname záložiek a kliknutím na tlačidlo **Vymazať** môžeme odstrániť skôr zdefinovanú záložku,

Kliknutím na skôr definovanú záložku v zozname záložiek a kliknutím na tlačidlo **Nalistovať** môžeme rýchle prejsť na stránku definovanú vybranou záložkou.

Záložky neumožňujú definovať skok na konkrétne miesto v rámci stránky. Záložky sa ukladajú do súboru s názvom súboru publikácie a s príponou mem. (Prehliadač si takto zvolený adresár zapíše do súboru Context.ini v adresári Windows, tj. C:\windows, aby ďalšie záložky boli dostupné. Vďaka názvu súboru poznámok zhodnému s názvom súboru publikácie - súbor s príponou ctx na CD - môžeme súbežne zaznamenávať záložky z rôznych publikácií).

Poznámky

K jednotlivým stránkam si môžeme pri prezeraní dopisovať poznámky. V rámci prezerania stránky:

Stlačíme kláves **F6**,
Klikneme na tlačidlo **Poznámky**,
Zadáme z menu **Nástroje, Poznámky**.

Zobrazí sa dialógové okno **Poznámka**, v ktorom môžeme zapísať v poli **Text poznámky** poznámku ku stránke.

V hornej časti dialógového okna je zoznam stránok, ku ktorým sme si zapísali poznámky. Kliknutím na tlačidlo **Vymazať** môžeme neskôr poznámku ku stránke odstrániť. Poznámky sa ukladajú do rovnakého súboru ako záložky.

Veľkosť písma

Pri prezeraní CD musíme riešiť kompromis medzi dvomi cieľmi:

Dobre čitateľné (dostatočne veľké) písmená,
Prehľadný text (maximálny rozsah zobrazený na obrazovke).
Veľkosť písma môžeme meniť:
Kliknutím na tlačidlo **Veľkosť písma**,
Zadaním voľby v menu **Nástroje, Veľkosť písma**.

V dialógovom okne **Veľkosť písma** môžeme potom nastaviť v percentách veľkosť písma oproti pôvodnej veľkosti (100%) alebo vybrať predvolenú zmenšenú veľkosť (80% pôvodnej veľkosti) či zväčšenú (120%). Mení sa veľkosť písma vo všetkých navigačných oknách aj vo vlastnom texte.

Kopírovanie textu do schránky

Označením myšou môžeme vybrať časť textu a vložiť ju do schránky:

- Kombináciou klávesov **Ctrl C**,
- Kliknutím na tlačidlo **Kopírovať**,
- Voľbou z menu **Nástroje, Vložiť text do schránky**.

Obsah schránky možno vložiť do ľubovoľného textového editora, napr. do Wordu (po otvorení dokumentu a nastavení pozície kurzora na cieľové miesto):

- Kombináciou klávesov **Ctrl V**,
- Kliknutím na tlačidlo **Vložiť** na paneli nástrojov,
- Voľbou z menu **Úpravy, Vložiť**.
Z publikácie nemožno kopírovať obrázky, tabuľky ani grafy či iné grafické prvky.

Tlač stránky

Dialógové okno pre tlač zobrazíme:

Kombináciou kláves **Ctrl P**,

Kliknutím na tlačidlo **Tlač** na paneli nástrojov,

Voľbou z menu Súbor, Tlač.

V dialógovom okne Tlač možno zvoliť časť publikácie, ktorú tlačíme:

Aktuálnu stránku,

Stránky práve zvolenej položky obsahu vrátane podpoložiek,

Celú publikáciu,

Označenú časť textu.

Ďalej môžeme zadať:

Tlač každej stránky na nový papier,

Ignorovať farebné pozadie stránok,

Zmeniť mierku pre tlač (napr. zadaním 80% bude text vytlačený s menšími písmenami).

Tlačená publikácia však nebude obsahovať číslované stránky, nemožno zadať ani hlavičku a päť tlače, nemožno ovplyvniť veľkosť okrajov stránok.

Otváranie ďalších publikácií

Ak by sme mali k dispozícii ďalšiu publikáciu (iný súbor s príponou ctx), môžeme ju zobraziť:

- Po zatvorení prezeranej publikácie:
- Kombináciou kláves **Ctrl O**,
- Kliknutím na tlačidlo **Otvoriť dokument** na paneli nástrojov,
- Voľbou z menu Súbor, Otvoriť.
- Súbežne s otvorenou publikáciou:
- Kliknutím na tlačidlo **Pridať dokument** na paneli nástrojov,
- Voľbou z menu Súbor, Pridať.

Jednotlivé publikácie potom uzavrieme:

Kliknutím na tlačidlo **Odobrat' dokument**,

Voľbou z menu Súbor, Odobrať.

Prehliadač (Viewer) si zapamätá názvy otvorených publikácií, ktorý vidíme v zozname v menu Súbor. Otvoríme všetky požadované publikácie a ich zoskupenie uložíme voľbou z menu Súbor, Uložiť balíček dokumentov. Zadáme názov balíčka, vytvorí sa súbor s príponou ctp. Tento súbor obsahuje názvy súborov publikácií a cesty k nim. Súbor balíčkov sa ponúka pri otvorení publikácie príkazom Súbor, Otvoriť alebo kombináciou kláves Ctrl O či kliknutím do tlačidla Otvoriť dokument.

Ukončenie práce s prehliadačom

Prácu s prehliadačom môžeme ukončiť:

- Kliknutím na tlačidlo **Ukončenie Zoner Contextu**,
- Voľbou z menu Súbor, Koniec,
- Zatvorením okna prehliadača kliknutím na tlačidlo v pravom hornom rohu.

Dokument „ Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lopušné Pažite s výhľadom do roku 2015 (PHSRM) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lopušné Pažite sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho,

ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Lopušné Pažite, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý definuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Lopušné Pažite je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predstupových a štrukturálnych fondov).

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe :

- Národného plánu regionálneho rozvoja, ktorý je základný strednodobý strategicko – plánovací dokument na rozvoj regiónov vypracovaný spravidla na päť až sedem rokov. Jeho súčasťou je Regionálny operačný program regiónu NUTS III Nitrianskeho kraja a NUTS II Slovensko – Stred.
- Regionálneho operačného programu, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný na úrovni druhého stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek. Regionálny operačný program vypracúvajú samosprávne kraje vo vzájomnej spolupráci v rámci regiónu na úrovni druhého stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek (NUTS II).
- Sektorového operačného programu, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.
- Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.

Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

PHSRM sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Hlavný dokument :

1. Charakterizuje PHSRM a proces jeho tvorby
2. Obsahuje najdôležitejšie charakteristické údaje podľa jednotlivých oblastí života obce.
3. Obsahuje stručnú charakteristiku prioritných cieľov rozvoja obce premiernutú do vízie obce.
4. Obsahuje prioritné oblasti rozvoja obce na základe všeobecného konsenzu.

5. Obsahuje hodnotenie jednotlivých prioritných oblastí obce z hľadiska jeho silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, poukazujúc na disparity – rozdielnosti medzi stávajúcim využitím a potenciálom rozvoja.
6. Strategické ciele rozvoja - definuje strategický zámer, jednotlivé strategické ciele rozvoja podľa prioritných rozvojových oblastí a opatrenia na ich zabezpečenie.
7. Predstavuje predpokladaný plán realizácie programu s indikatívne stanovenými výškami rozpočtu.
8. Predstavuje definovanie finančných zdrojov, ktoré budú použité na realizáciu programu, ako aj stanovenie administratívnych kapacít, ktoré by mali realizáciu programu hodnotiť, program aktualizovať, atď'...
9. Definuje subjekty poverené monitorovaním programu.
10. Záver - stručné zhodnotenie dokumentu, ktorý je otvoreným materiálom, pravidelne polročne vyhodnocovaným a aktualizovaným.

2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

História obce Lopušné Pažite

Prírodné pomery

Technická infraštruktúra

Doprava

Životné prostredie

Kultúra

Obyvateľstvo

Vzdelanie a zamestnanosť

Bývanie

Podnikateľské subjekty

Školstvo

Sociálna sféra

Zdravotníctvo

Šport

Ubytovacie zariadenia

Stravovacie a reštauračné služby

Cestovný ruch

Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2001 – 2005

Samospráva

História obce Lopušné Pažite

História obce Lopušné Pažite je úzko spätá s históriou a územím regiónu Dolných Kysúc. Najstaršie pozostatky osídlenia v regióne Dolných Kysúc pochádzajú zo staršej doby kamennej – paleolitu, ktorá trvala cca od 12. do 9. tisícročia p.n.l. Osídlenie dokazujú najmä nálezy pazúrikových hrotov z obce Ochodnica a nálezy nástrojov zo štiepaného kameňa (kamenné sekery, sekeromlaty a motyky) z okolia obce Radoľa. Okrem týchto lokalít existujú aj nálezy z doby bronzovej (lužická kultúra) a železnej (opevnenie na Veľkom vrchu v Divinke). V závere staršej doby železnej začali územie, ktoré dlhú dobu obýval ľud lužickej kultúry, ohrozovať nositelia iných kultúr. Obyvateľstvo sa bránilo pred nebezpečenstvom a stavali sa útočiskové hradiská, ako napr. útočiskové hradisko na vrchu Ladonhora (obce Horný a Dolný Vadičov). Na jej temene v nadmorskej výške 1000 m obrancovia vybudovali asi 400 m dlhé valy z vápencových balvanov. Mladšiu dobu železnú charakterizuje laténska kultúra. Za výrazného podielu Keltov (okolo 1 st. n.l.) sa na severozápadnom Slovensku formovala púchovská kultúra, pomenovaná podľa bohatého archeologického náleziska v Púchove. Pre púchovskú kultúru je charakteristické, že sa pri väčšine vtedajších sídlisk nachádzalo menšie opevnenie, hrádok. Takúto charakteristickú dvojicu predstavuje na území Dolných Kysúc hrádok na vrchu Malé Ostré a sídlisko na jeho úpätí priamo v katastri obce Lopušné Pažite. Objavili sa aj ďalšie hradiská, ktoré potvrdzujú prítomnosť mohutného opevnenia s viacnásobnými líniami valov, ktoré strážili vstup na Kysuce z juhu cez tzv. Kysuckú bránu. Obyvatelia žili v príbytkoch s kolovou konštrukciou, chovali dobytok a pestovali obilie, ktoré uschovávali v zásobnicových jamách a mleli na rotačných mlynčekoch – žarnovoch. Už v skoršom období túto kultúru ovplyvnili aj prvky tzv. przeworskej kultúry, neskôr sem prenikajú germánske kmene Markomanov

a Kvádov. Niektoré historické pramene uvádzajú, že Kysuce tvorili hraničné územie s východnou Germániou. Z doby rímskej chýbajú významnejšie doklady osídlenia, ale niektorí historici tvrdia, že Kysucami viedla významná obchodná tepna jantárovej cesty, ktorá najväčší význam nadobudla práve v tomto období. V 5. storočí prenikajú aj do málo zaľudnených oblastí z údolí prítokov Váhu prví Slovania. Významnou archeologickou lokalitou zapísanou v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok je slovanské sídlisko v Radoli – Koscelisko, ktoré bolo až do začiatku 14. storočia správnym centrom územia, s najstaršou murovanou stavbou Kysúc – kostolom. Dodnes sú v teréne pozorovateľné stopy po opevnení a priekope, ktoré avizujú obranný charakter sídliska.

Po rozpade Veľkomoravskej ríše sa územie dostalo do bezprostredného susedstva českého štátu, keďže severozápadná časť Slovenska na pravom brehu Váhu bola súčasťou pražského biskupstva. Neskôr za vlády Boleslava Chrabrého sa táto oblasť pravdepodobne dostala pod poľský vplyv. O začlenení územia Dolných Kysúc do uhorského štátu možno hovoriť až za panovania kráľa Štefana. Založenie nitrianskeho biskupstva koncom 11. storočia, ktorého územie zahŕňalo Trenčiansku župu, znamenalo počiatok konsolidácie tejto časti uhorského štátu. V rokoch 1240-1241 boli Kysuce pravdepodobne zasiahnuté tatárskym vpádom, čo neskôr vyvolalo potrebu ich opätovného dosídlenia. Prvá písomná zmienka o Kysuciach pochádza z roku 1244. Darovacou zmluvou kráľ Belo IV. dáva Bohumírovi „zem ležiacu západne od rieky Kysuca.“ Najstaršie písomne doloženou obcou je Kysucké Nové Mesto, ktoré sa ako osada Jesesin spomína v listine z roku 1254 a v roku 1325 dostáva výsady mesta. V priebehu 14. a 15. storočia sa na severozápadnom Slovensku vytvorilo niekoľko feudálnych panstiev. Celé územie Kysúc, s výnimkou malej časti zemianskych majetkov (Dolný Vadičov, Horný Vadičov, spočiatku i Rudina), patrilo feudálnym panstvám Starý hrad, Strečno, Budatín a Bytča. V prvej polovici 15. storočia poznačili územie nájazdy husitských vojsk. V druhej polovici 15. storočia, po protitureckých vojnách, začali do oblasti Kysúc v rámci tzv. valašskej kolonizácie prichádzať z územia dnešného Rumunska Valaši. Osídľovanie Kysúc, najmä horských a podhorských oblastí, pokračovalo kopaničiarskou kolonizáciou. Vznik kopaníc súvisí s obhospodarovaním ťažko dostupnej pôdy – sezónne obydli a hospodárske stavby sa neskôr stali základom trvalých kopaničiarskych sídel. Z etnického hľadiska teda kolonizátori netvorili jednotný celok – okrem Rumunov išlo aj o Rusínov, Ukrajincov, Čechov, Moravanov, Poliakov a Slovákov z Východného Slovenska. Ich masový príchod podnietil vznik nových obcí s typickým valašským a kopaničiarskym spôsobom života. V období 16. a 17. storočia bola oblasť Kysúc poznamenaná územnými spormi Budatínskeho a Strečnianskeho panstva. V 17.-18. storočí bolo územie dejiskom stavovských povstaní a náboženských bojov. Počas reformácie vzniklo niekoľko evanjelických farností (Čadca, Krásno nad Kysucou, Kysucké Nové Mesto a i.). Dejiny Kysúc sú spojené s viacerými osobnosťami národnej histórie, napr. uhorským palatínom Františkom Vešelénim, ale aj legendárnym zbojníckym kapitánom Jurajom Jánošíkom. V období 18. a 19. storočia sa zintenzívnila priemyselná výroba. Počas revolučných meruôsmych rokov sídlila v Čadci Slovenská národná rada. Koncom 19. storočia po období cholery a neúrody poznamenalo Kysuce vystaňovanie za prácou do zahraničia. Po 2. svetovej vojne sa hlavne v oblasti Považia začal rozvíjať ťažký priemysel. Regionálnou históriou Kysúc sa zaoberá Kysucké múzeum, ktorého hlavná expozícia sa nachádza v Čadci.

Obec Lopušné Pažite vznikla zlúčením obcí Lopušné a Pažitie (r. 1946). Lopušná sa spomína už v roku 1572 v súvislosti s výberom feudálnych dávok. Vznikla v súvislosti s valašskou kolonizáciou na území panstva Budatín. Záznam z roku 1598 udáva názov Lopussina (r. 1658 Lopusna, r. 1819 Lopušna). Obyvateľmi boli želiari, ktorí sa zaoberali najmä poľnohospodárstvom, ovčiarstvom a včelárstvom. Osada Pažite sa spomína od roku 1662 (r. 1662 Pazittje, r. 1808 Pažite) ako panský majer strečnianskeho panstva. Obyvatelia sa zaoberali chovom oviec a dobytkou, roľníctvom, výrobou výrobkov z dreva, šindliarstvom, sezónnymi poľnohospodárskymi prácami a podomovým obchodom.

Prírodné pomery

Vymedzenie územia, geografická poloha

Obec Lopušné Pažite patrí z hľadiska územnosprávneho členenia do Žilinského kraja, okres Kysucké Nové Mesto, pričom okresné sídlo sa nachádza vo vzdialenosti 7,8 km a krajské 12,8 km od obce. Jej katastrom prechádza cesta III. triedy č. III/01165, niekoľko kilometrov severozápadne oblasťou vedie medzinárodná cesta E 75 (úsek cesty I. triedy č. I/11). Obec sa nachádza 18 km vzdušnou čiarou od poľských hraníc. Leží v strednej časti Kysuckej vrchoviny v doline Vadičovského potoka, vrchovinný stred katastrálneho územia na severe a juhu prechádza do hornatiny z druhohorných hornín. Nadmorská výška stredu obce je 440 m n. m., najvyšším vrchom sú Steny s výškou 887 m n. m.. Rozlohou 426 ha a počtom 448 obyvateľov sa Lopušné Pažite zaradujú medzi malé obce.

Geologická stavba, nerastné suroviny

Kysuce patria z hľadiska geomorfologického členenia v rámci Slovenska do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty – do oblastí Stredné Beskydy a Slovensko-moravské Karpaty. Skúmané územie (kataster obce Lopušné Pažite a blízke okolie) leží v Kysuckej vrchovine. Zo západu oblasť lemuje pohorie Javorníky.

Kysucká vrchovina sa prejavuje dvomi geologicko-tektonickými jednotkami – flyšovým pásmom a bradlovým pásmom. Územie Kysuckej vrchoviny je charakteristické prevahou zastúpenia flyšového pásma. Flyš predstavuje súvrstvie (s mocnosťou 100 až 1000 metrov) zložené prevažne z paleogénnych hornín, v ktorom sa prejavuje striedanie ílovitých bridlíc

s lavicami pieskovcov. Prejavuje sa mäkko modelovaným reliéfom a nepriepustnosťou podložia pre zrážkovú vodu a náchylnosťou k zosuvom. Flyšové horniny v oblasti Kysuckej vrchoviny patria k magurskej tektonickej jednotke. Tvoria ju paleogénne horniny, ktoré sa spájajú s výskytom zlínskych vrstiev. Je to súvrstvie, v ktorom prevládajú ílovcové vrstvy mocné od niekoľko centimetrov do desať metrov. Pieskovce v zlínskych vrstvách vytvárajú polohy od 1 cm do 6 metrov. Sú jemno a strednozrnité a rôzne sfarbené. Vzniku flyšového pásma možno datovať do obdobia kriedy (najmladšie druhohory). V tom čase sa v dôsledku vyvrásnenia vnútorných Karpát vytvorila na ich okraji rozsiahla prehĺbenina zaliata morom. V nej sa najmä v priebehu paleogénu (staršie tret'ohory) vytvorili mohutné súvrstvia s charakteristickou flyšovou sedimentáciou. Jej hlavným rysom sedimentácia piesku a ílu na dne tret'ohorného mora, ktorých stmelení neskôr vznikli pieskovce a ílovce. Predstavuje niekoľkonásobné striedanie uvedených dvoch vrstiev v závislosti od hĺbky pôvodného sedimentačného priestoru (čím väčšia bola hĺbka, tým jemnejšie horniny sa v nej usadzdali). Vďaka veľkej hĺbke v týchto horninách len zriedka možno nájsť skameneliny. Ide zväčša len o drobné, mikroskopické schránky rozsievok a dierkovcov. Charakteristickým javom sú nepravidelné tvary, chodbičky, ryhy na vrstvách pieskovcových lavíc, ktoré sa vo všeobecnosti nazývajú aj hieroglyfy. Väčšina z nich vznikla v dôsledku mechanických pohybov nedostatočne spevnených usadenín (tzv. mechanoglyfy), niektoré z nich sú pozostatkom prítomnosti morských živočíchov (lastúrnikov, červov a pod.), tzv. bioglyfy. Ďalším charakteristickým znakom flyšového pásma je výskyt malých lokálnych roponosných ložísk. Stavbu flyšového pásma poznamenali aj horotvorné procesy alpínskeho vrásnenia (koniec tret'ohôr). V rámci neho sa sedimenty, ktoré vznikli vo vnútornom sedimentačnom priestore (tzv. magurský flyš), nasunuli severným smerom na vonkajšie pásmo (miestami až na vzdialenosť 10 km). Po vyvrásnení a vynorení flyšového pásma v mladších tret'ohorách nastúpili procesy postupného rozrušovania komplexov a erózia, ktorá postupne dotvárala a stále dotvára podobu tunajších povrchových tvarov. Prejavuje sa tu výskyt dlhých a pomerne úzkych pásov pieskovcov, z ktorých vznikli dlhé chrbty, a ílovcov, v ktorých sa zahĺbili eróznodenudačné brázdy s pásmami vrstvových vrchov po stranách. V líniiach pozdĺž dlhých chrbtov pretekajú vodné toky, pritekajú do nich potoky, ktoré priečne narezali vrstevné sledy. V miestach tektonického styku jednotiek, či miestach s väčším výskytom ílovcov sa vodnou denudáciou vytvorili erózne kotlinky. Počas štvrtohôr pozdĺž hlavných tokov (najmä Váh a Kysuca) vznikli nízke a stredné terasy.

Juhu a juhovýchod reliéfu tvorí druhohorné bradlové pásmo. Predstavuje úzky pás medzi flyšovým pásmom a centrálnymi (kryštalicko-druhohornými) Karpatami s maximálnou šírkou 15 km. Z hľadiska geologickej stavby a tektonického vývoja tvorí najzložitejšie pásmo Karpát. Sedimentácia v ňom prebiehala po etapách. Najskôr sa usadili rôzne typy vápencov (triasové a jurské), potom slienité vápence (vrchná krieda), ktoré tvoria jadrový obal a paleogénne usadeniny. Aj vývoj vápencov je závislý od hĺbky sedimentačného priestoru. V bradlovom pásme preto možno vyčleniť niekoľko charakterovo odlišných sérií (kysucká, manínska a pod.). Rôzne typy vápencov (rohovcové, radiolárové, škvrité, slienité a i.) sú často sprevádzané nálezmi skamenelín morských živočíchov. Morfológický vývoj bradlového pásma značne ovplyvnili tektonické pohyby. Bradlá vznikali účinkami tlakov, pri ktorých sa tuhé vápence v jadrách vrás roztrhali na šošovky a boli zatlačené do mäkkých, plastických slieňov a paleogénu, z ktorých boli neskôr vypreparované eróziou. Ich výskyt je izolovaný, v skupinách alebo v radoch. Erózne procesy v teréne často zvýraznili pruh samostatných šošoviek, ktoré majú charakter tzv. kozích chrbtov. Bradlové pásmo má tak výrazný charakter eróznodenudačnej brázdy. Rieka Kysuca, ktorá odvodňuje flyšové územie Kysúc, prerezala epigenetickou dolinou jedno mohutné bralo a denudáciou málo odolných slieňov zvýraznila dva vrchy, Rochovicu a Brodnianku. Styk flyšového pásma s bradlovým na juhu je tektonický. Vyznačuje sa zložitou geologicko-tektonickou stavbou. V tejto oblasti sa prejavujú výraznejšie vertikálne pohyby zemskej kôry – ročne sa v mieste styku dvíha asi o 0,5 mm. Formovanie povrchu územia flyšového a bradlového pásma (hlavne plastické slienité sedimenty) je charakteristické častými zosuvnými procesmi, podmienenými najmä nerovnomernou nasiakavosťou sedimentov a s tým súvisiacim kĺzaním podložia po vrstvových plochách ílovcov a ílovcových bridlíc.

Uvedené morfológické štruktúry sa prejavujú aj v širšom katastrálnom zázemí obce Lopušné Pažite. Prejavom flyšového pásma sú typické hladké horské chrbty rozčlenené riečnymi dolinami. V teréne sa prejavuje erózna činnosť Vadičovského potoka, ktorá odkrýva súvrstvia pieskovcov a ílovcov. Vadičovský potok eróznou činnosťou vo flyši a slieňoch vymodeloval Vadičovskú dolinu. Flyšové pásmo je na juhu až juhovýchode dopĺňajú bradlá Kysuckej vrchoviny ako Veľké Vreteno, Malé Vreteno, Veľké Ostré, Malé Ostré, Steny a Ľadonhora, ktoré výrazne vystupujú v reliéfe okolitej krajiny.

Geologický vývoj územia a horninové zloženie determinujú výskyt nerastných surovín. Okres Kysucké Nové Mesto, rovnako ako celý Žilinský kraj, nie je bohatý na zásoby a ťažbu nerastných surovín. Nerastná surovinová základňa je prevažne zastúpená horninami typu dolomitov, vápencov štrkopieskov, stavebného kameňa a tehliarskej hliny. Ťažené suroviny majú regionálny, zväčša lokálny význam, využívajú sa v rezorte stavebníctva.

Pôdne pomery

Charakter pôdneho krytu na danom území ovplyvňuje niekoľko faktorov. Jedným zo základných faktorov je pôdotvorný substrát a jeho minerálne zloženie. V katastri obce Lopušné Pažite sa vyskytujú horniny ako pieskovce, ílovce, slieňovce a vápence, ich minerálne zloženie je však premenlivé. Napr. pieskovce môžu byť zložené prevažne zo silikátov (živce, sl'udy a pod.), oxidov kremíka (kremeň), ale aj karbonátov (kalcit, dolomit), prípadne opracovaných úlomkov hornín širokého spektra typov (žuly, fylity, kremence, vápence a pod.), zastúpených v polohách hrubozrnejších pieskovcov až zlepencov. Rozdielny chemizmus sa následne odráža aj v pôdnych subtypoch a varietách. Ďalším faktorom sú tiež klimatické podmienky, ktoré sa výrazným spôsobom podieľajú na vývoji pôdnych horizontov. Veľké zrážkové úhrny v kombinácii s reliéfom a schopnosťou absorbovať vodu v pôde, menia zloženie pôdnych horizontov.

Na pôdotvornom substráte sa v katastri obce za daných prírodných podmienok vytvorilo niekoľko pôdnych typov – prevládajú

hnedé lesné pôdy (kambizeme), zväčša oglejené, ktoré sú poľnohospodársky intenzívne využívané (nadm. výška 600 – 700 m n. m.). Sú stredne až málo úrodné. Vznikli na minerálne bohatom zvetranom flyši, miestami sú až pseudoglejové, resp. prechádzajú do pseudoglejí luvizemných na sprašových a polygémnych hlinách. Nízka priepustnosť pseudoglejí spôsobuje ich prevlhčenie. Sú to ílovité až ílovito-hlinité (ťažké až stredne ťažké) menej úrodné pôdy. Okrem toho sa tu vyskytujú hnedé pôdy nenasýtené kyslé, lokálne rankre a hnedé pôdy nenasýtené. Najúrodnejšími pôdami sú nivné pôdy nachádzajúce sa pozdĺž celého toku rieky Kysuca a jej prítokov, vrátane Vadičovského potoka. Dlhodobým pôsobením fluvialnej erózie sa pri nich nahromadila najkvalitnejšia časť pôdy. Na zvetralinách pevných karbonátových hornín bradlového pásma sa vytvorili rendziny a rendziny hnedé, litosoly, lokálne rendziny sutinové a hnedé pôdy. Vysoké percento poľnohospodárskej pôdy má nevhodnú kyslú pôdnu reakciu, preto je potrebné ju upravovať vápnením.

Hydrologické pomery

Z hydrologického hľadiska patrí katastrálne územie obce Lopušné Pažite do povodia rieky Váh (celková plocha povodia Váhu 11 625 km²), hlavným recipientom je rieka Kysuca prameniaca v Javorníkoch (celková plocha povodia 1 037 km², dĺžka toku 66 km, priemerný ročný prietok 17,2 m³/s, minimálny 0,98 m³/s, maximálny 880 m³/s). Z jej väčších prítokov možno spomenúť Neslušanku a Snežnicu. Jej prítokom je aj Vadičovský potok, ktorý obcou Lopušné Pažite preteká. Pramení v katastri obce Horný Vadičov a vlieva sa do rieky Kysuca na rozmedzí katastrálnych území obce Radol'a a Kysuckého Nového Mesta. Zdrojom vodnatosti tokov sú výlučne dážď a snehové zrážky. Celkovo veľký povrchový odtok v priebehu roka značne nevyrovnaný. Hydrografické merania v povodiach niektorých tokov uvádzajú, že 40-60% z celkového úhrnu zrážok odtečie priamo po ich spadnutí. S tým súvisia početné povodňové stavy. Vysoký potenciál zásob kvalitných povrchových vôd bol dôvodom na zaradenie časti územia okresu do chránenej vodohospodárskej oblasti.

Oblasť je pomerne chudobná na podzemné vody. Väčšie zásoby sa tu, napriek bohatým zrážkam, nevytvárajú hlavne kvôli hojnému výskytu nepriepustných ílovitých vrstiev. Z uvedeného dôvodu je aj výdatnosť prameňov veľmi malá (od 0,05-0,2 l/s, pramene s výdatnosťou nad 1 l/s sú zriedkavé) a vodné toky sú počas roka značne rozkolísané. Pramene sú zväčša puklinové, vrstvomové, suťové a druhotne suťové. Vo flyšovom pásme sa nachádzajú menšie pramene sírovodíkových vôd, obsahom však väčšinou nespĺňajú kritériá na zaradenie medzi minerálne vody. Ich charakteristikou je plytký obeh a zväčša len malá výdatnosť – v širšom okolí možno spomenúť prameň v Ochodnici, prameň v oblasti Čadca – Bukov, prameň Radol'a. Obec Lopušné Pažite zásobujú 2 vodné zdroje – „Na trávnikoch“ a „Na dolinu“ (po 50 m³/s).

Klimatické pomery

Územie okresu Kysucké Nové Mesto patrí do mierne teplej a mierne vlhkej klimatickej oblasti. Rovnako obec Lopušné Pažite spadá do mierne teplej kotlinovej klímy. Iba vrcholy Stien, s nadmorskou výškou 800 m a viac, patria do chladnej klimatickej oblasti. Minimálne 50 dní v roku dosahuje priemerná teplota nad 25 °C. Priemerná ročná teplota je 8,01 °C. Vegetačné obdobie trvá približne 275 dní v roku (denná teplota 5 °C a viac), užšie vegetačné obdobie 150 dní (denná teplota 10 °C a viac). Priemerná júlová teplota je 17 °C, januárová -4,5 °C.

Územie sa zaraďuje medzi stredne vlhké lokality Slovenska – priemer zrážok predstavuje 779 mm, z čoho 474 mm pripadá na vegetačné obdobie. Snehová pokrývka býva v údolí Kysuce a prítokov do 50 cm a trvá 80 až 100 dní. Na mrazivé dni pripadá ročne 120 – 140 dní, zamračených býva cca 120 – 150 a jasných 40 – 60. Celý okres sa vyznačuje častými inverziami v priebehu počasia. V období trvania inverzie sú teploty v dolinách nižšie než na prilahlých svahoch pohorím, teplota s výškou narastá a na hornej hranici inverznej vrstvy sa vytvára hmla a nízka oblačnosť. Teplotné inverzie sa vyskytujú až 40% dní v roku, najčastejšie v zimných mesiacoch. Poveternostné podmienky podmieňuje cirkulácia vo vyšších vrstvách, prevláda Z a SZ prúdenie, najmä v oblasti hrebeňov a vyšších svahov. V nižších vrstvách sa vzdušné prúdy stáčajú do smeru a orientácie hlavných dolín.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Vegetáciu územia ovplyvňuje geologické podložie, klimatické podmienky a nadmorská výška. Z hľadiska fyto geografického členenia patrí územie Kysuc do oblasti západokarpatskej kveteny, do obvodu západobeskydskej flóry. So stúpajúcou nadmorskou výškou sa prejavuje viacero vegetačných stupňov. Na okraji územia sa v údolí Váhu nachádza nížinný stupeň (siaha do nadm. výšky cca 200 m), ktorého pôdny kryt sa využíva na poľnohospodárske účely (orná pôda, lúky, pasienky). V nivných údoliach tokov sa miestami zachovali zvyšky brehových porastov s jelšou. Do výšky 500 m n. m. siaha stupeň pahorkatín, ktorému najviac zodpovedajú južne exponované svahy nad údolím Váhu s výskytom porastov duby i hrabu. Podhorský stupeň (do 900 m n. m.) je najrozšírenejším stupňom oblasti. Je zastúpený rozsiahlymi bukovými porastami, pri hornej hranici s prímiesou jedle a smreka. Ľudská činnosť aj v týchto oblastiach zmenila skladbu lesa – mnohé oblasti sa úplne zmenili na smrekové monokultúry. Najvyšším tu zastúpeným stupňom je horský stupeň (nad 900 m n. m.), ktorý reprezentujú pôvodné smrekové spoločenstvá, ktoré však tiež vplyvom človeka zmenili svoju štruktúru.

Nachádza sa tu viacero charakteristických lesných spoločenstiev. Horský jelšový les, charakteristický prítomnosťou jelše sivej, víby krehkej, jaseňa, čremchy strapcovitej, javora horského a pod., sprevádza toky v oblasti. Podrast tvorí napr. záružlie močiarnie, túžobník brestový, krkoška chl pavá, ale aj žihľava dvojdomá, ostružina malina, pakost smradľavý, netýkavka nedotklivá a iné. Ďalším typom je karpatský bukový les jedľový. Základné dreviny jeho fyto spoločenstva tvoria buk lesný a jedľa biela, miestami je však hojný aj smrek, javor mliečny, jaseň a pod. Z charakteristických druhov podrastu možno spomenúť zubačku žľaznatú, srnovník purpurový, jastrabník lesný, kysličku obyčajnú, papraď samčiu a iné. Smrečiny

v prirodzených stanovištiach možno nájsť len v najsevernejšej časti Javorníkov, ako aj Moravsko-sliezskych Beskydách a Kysuckých Beskydách. Na viacerých miestach smrek vytláča z porastnej skladby buk. V podraze sa často vyskytuje čučoriedka, aj niektoré pre túto oblasť typické chránené druhy, ako plavúň obyčajný a pučivý, rebrovku rôznotistú a pod. Osobitné postavenie v druhovom zastúpení majú teplomilné rastlinné spoločenstvá, ktoré sa vytvorili na južne exponovaných svahoch bradlového pásma. Stalo sa tak v dôsledku prieniku panónskych druhov Považím. Podrast bučín tvoria napr. drieň a z ďalších teplomilných druhov najmä ruman farbiarsky, luskáč lekársky, lazerník širokolistý, jagavka vetvistá, rozchodník biely a pod. Výrazné zmeny na vegetácii spôsobil aj pasienkársky spôsob chovu domácich zvierat – rozšírila sa tu nitrofilná vegetácia, napr. ako žihľava dvojdomá, štiav tupolistý a pod. V oblasti tzv. kameníc, ktoré vznikli zberom a ukladaním kameňov pri čistení pasienkov, sa vytvorili podmienky pre vegetáciu materej dúšky, vresu obyčajného, vratiča obyčajného, nájsť možno aj rozchodník najväčší, jastrabník chlpánik, hojné sú jahody, čučoriedky a maliny. Z významnejších u nás chránených druhov sa tu najmä vo flyšovom pásme vyskytuje napr. už spomínaná rebrovka rôznotistá a plavúne, na malých ohrozených mokrinách zriedkavo rastie aj rosnička okrúhlostá. Miestami možno nájsť aj zriedkavý šafran Heuffelov, ľaliu zlatohlavú, soldanelku karpatskú a horec luskáčovitý. Na vápencoch bradiel je miestami hojnejší drieň, na okrajoch lesov sa miestami vyskytuje vemenník dvojlistý.

Charakter živočíšstva zodpovedá typu západokarpatských živočíšnych spoločenstiev prevažne podhorského a horského pásma. Žijú tu viaceré vzácne karpatské živočíchy na severozápadnom okraji areálu svojho prirodzeného rozšírenia, ako napr. medveď hnedý (aj keď jeho výskyt na tomto území nebol vždy stály), rys ostrovid, ale i drobné cicavce, ako piskor vrchovský, a najmä vzácna a u nás chránená myšovka vrchovská. Z druhovo početne zastúpenej skupiny vtákov tu žije hlucháň obyčajný, tetrov obyčajný, bocian čierny, výr skalný, pôtik kapcavý, ďubník trojprstý a ďalšie. Bohatý je aj výskyt spevavcov, napr. v zastúpení muchárika malého, králiko ohnivohlavého, skaliarika sivého, vodnára obyčajného, orešnice perlavej, sýkorky chochlatej, stehlíka čižavého, hýľa obyčajného, trasochvosta horského, škovránka stromového a ďalších. Skupinu obojživelníkov reprezentuje salamandra škvrnitá, ale aj vzácny druh – mlok karpatský. Z plazov tu možno stretnúť zmiju obyčajnú, v blízkosti vlhkých biotopov žije užovka obyčajná a na výslnných miestach zmijovec hladký, zriedkavý chránený druh. Za jašterice možno spomenúť jaštericu živorodú a slepúcha krehkého. Trieda hmyzu je tu zastúpená i viacerými vzácnymi a chránenými druhmi, sú tu čmeliaky, lesné mravce, bystrušky, motýle – napr. vidlochvosť ovocný a feniklový. Vo vlhkých a vodných biotopoch sa vyskytuje kunka žtobruchá, ropucha obyčajná i zelená, skokan hnedý, v tokoch miestami aj hrúz Kesslerov, rak riečny i bahenný, vzácna je už vydra riečna. Z lovných rýb sa v riekach vyskytuje jalec, podustva, mrena, belička, pstruh potočný, lipeň, čerebľa a ďalšie, v Kysuci aj hlavátka. Lesy sú domovom pre poľovnú – jeleniu i srnčiu zver. Miestami je hojná sviňa divá, jazvec obyčajný, mačka divá a ďalšie. Okolie vodných nádrží Váhu obývajú viaceré druhy vodného vtáctva – kačica divá, čajka smejivá, hus siatinná a iné.

Uvedené rastlinné a živočíšne spoločenstvá sú typické aj pre širšie zázemie obce Lopušné Pažite. Pôvodné dreviny sú tu reprezentované bučiami, miestami s prímiesou jedle, vo vyšších polohách so smrekom. V niektorých lokalitách si udržali prirodzený charakter, často i pralesovitý vzhľad. Významné porasty buka sa zachovali na vrchu Ľadonhora. V súčasnosti však skôr prevažujú smrekové monokultúry. Možno tu nájsť i viacerých zástupcov vzácných horských lesných druhov rastlín (perovník pštosí, horec luskáčovitý), ako aj vzácne rastlinné druhy lúčnych a pasienkových spoločenstiev charakteristických pre toto územie (mečík strechovitý a vstavače). V Kysuckej vrchovine sa vyskytuje napr. aj chránená prilbica žltá, orlíček obyčajný a snežienka jarná. Zo živočíchov si popri vysokej i čiernej poľovnej zveri zasluhujú pozornosť šelmy (kuna lesná, rys ostrovid, vlk obyčajný), na rozptýlenú zeleň sa viaže bohatý výskyt spevavého vtáctva, na horské toky obojživelníky (salamandra škvrnitá, mlok veľký) a na potoky vydra riečna a viacero druhov rýb. Vadičovský potok, ktorý preteká obcou Lopušné Pažite, je domovom pstruha potočného.

Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná a plynifikovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod. Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 100 %. Technický stav vodovodu je nevyhovujúci a vyžaduje si rekonštrukciu. Na území obce sa nachádzajú ochranné pásma vodárenských zdrojov v oblasti vodných zdrojov (Na trávnikoch, Na dolinu). Z hľadiska zásobovania pitnou vodou patrí obec pod správu Severoslovenských vodární a kanalizácií. Obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu, ani čističku odpadových vôd. V súčasnosti je obec napojená na digitálnu telefónnu ústredňu. Pokrytie mobilných operátorov je nasledovné T - mobile 100 %, Orange 100 %.. Do budúcnosti sa ráta s mikrovlnným pripojením na internet a pripojením prostredníctvom DSL. V zlom technickom stave sa nachádza obecný rozhlas, ktorý už neplní v dostatočnej miere svoju informačnú funkciu. Z uvedeného dôvodu obec uvažuje o jeho rekonštrukcii. Do budúcnosti však bude potrebné vybudovať nový bezdrôtový rozhlas.

Doprava

Dopravne je obec Lopušné Pažite dobre prístupná, najmä v hlavnom juhozápadno-severovýchodnom smere. Nachádza sa v severnom koridore vnútroštátneho dopravného systému. Nachádza sa neďaleko Kysuckého Nového Mesta, ktoré je zároveň okresným mestom, na jeho cestnú sieť sa obec napája prostredníctvom cesty III. triedy č. III/01165. Dôležitým dopravným ťahom je štátna cesta I. triedy č. I/11, ktorá je zároveň cestou medzinárodného významu E 75. Hoci obcou neprechádza, výrazne ovplyvňuje kvalitu dopravného spojenia na regionálnej úrovni. Podľa harmonogramu výstavby diaľnic, ktorý vláda SR prijala na základe medzištátnych dohôd európskych štátov o vedení transeurópskych dopravných koridorov, sa ráta aj s diaľničným prepojením severozápadného Slovenska s juhozápadom Poľskej republiky prostredníctvom diaľnice D 18 Hričovské Podhradie – Kysucké Nové Mesto. Tento úsek je zatiaľ vo výstavbe.

Cestná doprava

Cestná sieť v okolí obce je, podľa charakteru, delená na štátne cesty a miestne komunikácie ktoré obhospodaruje a spravuje obecný úrad Lopušné Pažite. Štátne cesty sú podľa správneho členenia rozdelené na I., II., III. triedy. Celkovo je v okrese Kysucké Nové Mesto 67 328 km štátnych ciest. Rozdelenie podľa jednotlivých tried je v okrese nasledovné: I. trieda 11 227 km, z toho medzinárodného významu E-75 – 11 227 km, II. trieda 0 km, III. trieda 56 101 km.

Priamo obcou Lopušné Pažite prechádza cesta III. triedy č. III/01165. Z hľadiska ďalšieho rozvoja obce má najväčší význam cesta E 75 prepájajúca severnú časť republiky s južnou. Miestne komunikácie, v dôsledku zlých poveternostných vplyvov a nadmerného využívania, bude v krátkom období potrebné čiastočne, v dlhšom časovom horizonte komplexne rekonštruovať.

Z hľadiska dopravného prepojenia je pre obec Lopušné Pažite výhodná pozícia v blízkosti okresného mesta Kysucké Nové Mesto, rovnako tak krajského mesta Žilina. Priebeh cestnej siete v okolí obce Lopušné Pažite znázorňuje nasledovný obrázok.

Obrázok 1 Cestná sieť v blízkosti obce Lopušné Pažite
Zdroj: Autoroute 2000

Prímestská doprava

Obyvatelia majú možnosť využiť dopravné služby autobusovými prímestskými linkami SAD Žilina, ako aj diaľkovými linkami. Linky medzimestskej dopravy premávajú po štátnej ceste č. I/11 (smerom do Kysuckého Nového Mesta) a tiež po ceste č. III/01166 smerom na Lopušné Pažite.

Smerom na Kysucké Nové Mesto majú obyvatelia možnosť využiť služby autobusových liniek v priebehu dňa v intervaloch cca 21 krát, pričom tieto spoje nevyžadujú prestup. Prvý autobus odchádza z obce v pracovných dňoch o cca 4:30 hodine a posledný o cca 21:15 hodine. Z časového hľadiska je frekvencia spojov každú " - 1 hodinu. Smerom na mesto Žilina je frekvencia a časový harmonogram autobusového spojenia obdobná, tieto spoje však zväčša vyžadujú prestup, resp. využitie kombinovanej dopravy. Uvedenú frekvenciu autobusového spojenia možno vzhľadom na veľkosť obce považovať za dostatočnú.

Železničná doprava

Hoci intravilánom obce železničná trať neprechádza, obyvatelia majú možnosť využiť vlakové spojenie Kysuckého Nového Mesta, ktorým prechádza hlavná elektrifikovaná dvojkoľajová trať č. 127. Obyvatelia majú možnosť využiť vlakové spojenie s krajským mestom Žilina celkovo 17 krát. Prvý vlakový spoj opúšťa vlakovú stanicu pred piatou hodinou a posledný po 23:00 hodine večer. Z hľadiska denného režimu premávajú vlaky hlavne v skorých ranných hodinách a popoludňajších hodinách. Hustota vlakového spojenia smerom na krajské mesto je rovnaká aj v dňoch pracovného pokoja.

Letecká doprava

Kvalitné letecké spojenie má v súčasnosti nezastupiteľnú úlohu z hľadiska mnohostranného hospodárskeho rozvoja regiónov a krajiny. Význam letiska väčšinou závisí od jeho veľkosti, technického vybavenia a polohy vzhľadom na dôležité letecké trasy.

Najbližšie regionálne letisko sa nachádza v obci Hričov pri Žiline (12,5 km vzdušnou čiarou). Letisko Žilina je verejné medzinárodné letisko pre leteckú dopravu. Letisko Žilina je využívané pre leteckú dopravu slovenských a zahraničných leteckých spoločností, lety firemných a súkromných lietadiel, letecký výcvik a športové lietanie, sanitné lety, špeciálne letecké práce a činnosť letectva Armády SR. Obchodné využitie, zabezpečenie prevádzkových služieb a technickú obsluhu letiska Žilina vykonáva spoločnosť Letisko Žilina, a. s., ktorá je prevádzkovateľom letiska. Letisko Žilina v Dolnom Hričove slúži pre potreby regiónu severozápadného Slovenska, ktorý je po Bratislave a Košiciach tretím ekonomicko–hospodárskym centrom Slovenska. Táto oblasť je súčasťou Euroregiónu Beskydy. Význam žilinského letiska spočíva v uľahčení prístupu zahraničnej

podnikateľskej klientely do oblasti a narastá najmä v smere podpory vstupu zahraničných investícií a obchodných kooperácií s firmami v Žilinskom kraji. Tento trend využívania letiska naďalej pokračuje a v súčasnosti sa už príležitostne vykonáva aj nákladná letecká doprava. Letisko Žilina sa nachádza na križovatke významných európskych koridorov - železničnej, cestnej a v budúcnosti i vodnej dopravy. Areál letiska a celá lokalita bude mať priame napojenie na diaľnicu D1, teda juh-sever SR. V tomto mieste bude i diaľničná križovatka a začiatok diaľnice D3 v smere na východ SR. Zároveň touto lokalitou prechádza hlavná železničná trať Bratislava – Žilina, na ktorú je možné pripojenie v súčasnej prekládkovej stanici Dolný Hričov. Význam letiska by perspektívne mohol rásť aj v súvislosti s výstavbou priemyselného parku v Žiline.

Najbližšie civilné dopravné letisko je v Bratislave (207 km). Letisko M.R. Štefánika je najväčším medzinárodným letiskom v Slovenskej republike. Rozprestiera sa 9 km severovýchodne od centra hlavného mesta Bratislavy. Služi pravidelnej a nepravidelnej leteckej doprave na domácich a zahraničných linkách. Do Bratislavy lietajú pravidelné linky z Amsterdamu, Atén, Birminghamu, Londýna, Bruselu, Paríža, Štuttgartu, Mníchova, Zürichu, Milána, Benátok, Barcelony, Ríma, Prahy, Košíc, Varšavy, Kyjeva, Manchesteru, Moskvy, Nice, Zadaru, Splitu, Dubrovniku, Larnaky, Tel Avivu, Kuwait City, Armitsarmu, Kodane. V tomto roku budú ešte otvorené linky do Dublinu, Baselu a Frankfurtu (Hahn). Na Bratislavskom letisku prevádzkujú nasledujúce letecké spoločnosti svoje pravidelné linky: ČSA – České aerolínie, Sky Europe Airlines, Air Slovakia, Hemus Air, Aeromost Charkov, Slovenské Aerolínie, Deutsche Lufthansa AG, EasyJet, Ryanair.

Potenciálna dostupnosť letiska je dôležitým kritériom pre investorov pri rozhodnutiach o alokácii výrobných hospodárskych jednotiek. Využitie letísk je rôznorodé, okrem uvedeného na turistické, výcvikové alebo podnikateľské účely, ale aj pre potreby rýchlej zdravotníckej pomoci.

Životné prostredie

Priemyselná činnosť, energetika, doprava a ťažba nerastných surovín, je najzávažnejšou príčinou degradácie životného prostredia. Hospodársky pokrok so sebou prináša stále väčšiu mieru znečistenia. Rozsiahlu devastáciu tak možno pozorovať aj na relatívne malom území, napr. v obci. Z ekonomického hľadiska je nevyhnutné zachovávať aspoň takú kvalitu životného prostredia, ktorá zabezpečí trvalo udržateľný sociálno-ekonomický rozvoj. Z hľadiska ochrany človeka a prírody je však potrebné urobiť viac, a to najmä šíriť osvetu medzi občanmi, informovať ich o životnom prostredí a naučiť sa správať ekologicky. Túto úlohu môže najlepšie splniť práve obec.

Obec Lopušné Pažite leží v relatívnej blízkosti Chránenej krajinskej oblasti Kysuce a jej kataster tiež zasahuje maloplošné chránené územie Veľké Ostré. Z uvedeného dôvodu sa oblasť vyznačuje určitým obmedzením pôsobenia antropogénnych javov. Toto územie charakterizuje rôznorodosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť chránených lokalít a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v obci Lopušné Pažite.

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno – historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

Územno – plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v obci pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami v znení neskorších predpisov. Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

V súčasnosti sa v obci nenachádza významnejší zdroj znečistenia ovzdušia. Najväčšími znečisťovateľmi ovzdušia sú hlavne v zimných mesiacoch domácnosti spaľujúce fosílnu palivú. Oblasť v ktorej sa nachádza obec je zaťažená nadmerným obsahom emisií oxidov dusíka ako aj emisiami oxidu siričitého. Z hospodárskych subjektov možno za najväčšieho znečisťovateľa považovať Púchov Matador, a.s., ktorého areál hraničí s katastrálnym územím obce. Z globálneho hľadiska, v porovnaní s ostatnými dominantnými znečisťovateľmi v kraji, sa podieľa na znečistení len 1,1%. Z dlhodobého hľadiska možno znečistenie považovať za udržateľné bez výraznejších negatívnych vplyvov na ekosystém v obci a jej okolí. Najväčším

zdrojom znečistenia v kraji je Prievidza SE, a. s., Elektrárň Nováky, o. z. Zemianske Kostol'any s podielom 61,4 %.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne krajský úrad, samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Nasledujúca tabuľka prezentuje príjmy a výdavky obce so zabezpečením odvozu a likvidácie komunálneho odpadu.

Tab. 1 Príjmy a výdavky obce so zabezpečením odvozu a likvidácie komunálneho odpadu (v tis. Sk)					
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Príjmy	38	62	68	108	22
Výdavky	56	63	77	92	42
Zisk/Strata	-18	-1	-9	+6	-20

Zdroj: Lopušné Pažite

V sledovanom období vývoj výdavkov aj príjmov z odvozu a likvidácie komunálneho odpadu neustále stúpal (vynímajúc rok 2005, keďže nezahŕňa obdobie celého roka), pričom výdavky, okrem roku 2004, vždy presahovali príjmy. V roku 2004 dosiahla v tejto oblasti obec zisk vo výške 6 tis. Sk. Hlavným ekonomickým cieľom obce v tejto oblasti by mala byť snaha zvyšovať príjmy súvisiace so zabezpečením služby, aby bola postupne dosiahnutá optimálna rovnováha príjmov a výdavkov.

Mimoriadne nepriaznivý je súčasný stav vo využívaní a likvidácii tuhého komunálneho odpadu, s ktorým má problém aj obec. Jednou z ciest ako by mohla obec uvedený problém riešiť je separovaný zber, ktorý sa v súčasnosti uskutočňuje len v malej miere. V obci zabezpečuje pravidelný odvoz TKO i separovaného odpadu firma TERA zo Žiliny. Odváža ho na legálnu skládku v Kysuckom Lieskovci. Biologický odpad sa spracúva priamo v obci kompostovaním.

Tab. 2 Objem vyprodukovaných odpadov v obci Lopušné Pažite od 2001 do 2004 (v tonách)				
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004
Komunálny odpad	103	59	41	50
Separovaný odpad	-	-	0,3	0,1

Obec Lopušné Pažite

Do budúcnosti plánuje obec rozšíriť separáciu komunálneho odpadu, čo by pozitívne vplývalo na znižovanie zaťaženia obecného rozpočtu, ako aj životné prostredie.

Lesné hospodárstvo

V lesnom hospodárstve prebehla reprivatizácia, ktorá bola spojená so značnými problémami v zabezpečovaní pestovanej a lesoochráňárskej činnosti u nových súkromných vlastníkov. Z dôvodu existencie chránených území sú ekonomické možnosti využitia drevnej hmoty značne obmedzené. Následne obmedzená schopnosť tvorby vlastných zdrojov sa odráža v kvalite starostlivosti o existujúci lesný porast.

Vývoj a súčasný stav tunajších lesných spoločenstiev je podmienený špecifickými prírodnými a antropogénnymi činiteľmi. Z prírodných faktorov je to predovšetkým flyš, ktorý silne modifikuje mezoklímu a mikroklímu. Súčasná biodiverzita lesného rastlinstva je výsledkom dlhého procesu ľudskej činnosti hlavne v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva. Z uvedeného dôvodu sa v okolí obce nachádza len málo prirodzených lesných spoločenstiev, ktoré by boli ukázkou autoregulačných procesov prírody (napr. Veľké Ostré). V okolí obce sa z hospodársky využiteľných drevín vyskytujú spoločenstvá bukových, resp. bukovo-jedľových lesov, ktoré čoraz viac vytláčajú smrekové porasty. Ekonomické využitie tunajších lesov je možné hlavne v oblasti turistického ruchu a rekreácie.

Významným problémom je enviromentálny dopad hospodárskej činnosti. Podobne ako vo všetkých oblastiach Slovenska, aj tu sa prejavuje jej negatívny vplyv. Vysoké hodnoty oxidu siričitého spôsobujú nadmernú kyslosť dažďovej vody s negatívnym vplyvom hlavne na spoločenstvá ihličnatých lesov. Kyslé dažde spolu s pôsobením biologických škodcov spôsobujú vysychanie lesného porastu. Ten následne nemôže plniť svoju akumuláciu funkciu a spolu so zvyšujúcimi sa emisiami oxidu dusíka pôsobí na znižovanie objemu zrážok. Zmena klímy a uvedený proces má negatívny vplyv na tunajší ekosystém, ktorý hlavne v prípade rastlinstva pomaly mení svoju štruktúru a prirodzenú biodiverzitu. Územie bolo v minulosti intenzívne odlesňované, čím došlo k ústupu lesa, vzniku holín a prirodzenej sukcesii drevín. Na odlesnených svahoch dochádza k erózii a k splavovaniu zeminy. V týchto podmienkach sa uplatňujú len málo náročné dreviny a kroviny, ktoré sú dnes prevládajúcimi druhmi. Z uvedeného dôvodu sú súčasné zalesňovacie postupy náročné a veľmi dôležitou otázkou je zodpovedajúci výber drevín.

V obci Lopušné Pažite aktívne pôsobí Urbárska spoločnosť a Združenie vlastníkov lesov.

Pôda

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia obce. Vzhľadom k veľmi dlhému času jej obnovy je potrebné v maximálnej miere zohľadňovať jej prirodzené vlastnosti. Rozsah pôdneho fondu je obmedzený, a práve preto musí byť v plnom rozsahu racionálne využívaný. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Nasledujúca tabuľka obsahuje údaje o štruktúre a využívaní pozemkov v katastri obce Lopušné Pažite.

Tab. 3 Štruktúra pozemkov v katastri obce Bohúňovo (a časti Tiba)	
Ukazovateľ	ha
Plocha bytových domov	-
Plocha IBV	-
Plochy vybavenosti	-
Športové plochy	-
Plocha PD	-
Vodné toky	4
Plocha železnice	-
Drevosklad	1
Dopravné plochy	1
Spevnené komunikácie	0,5
Nespevnené komunikácie	0,5
Chodníky	-
Orná pôda	9
Záhrady	11
Lúky, TTP, pasienky	111
Neúžitky	-
Plocha cintorína - stav	0,8
Celková plocha intravilánu	-
Plocha mimo zastavanú časť	-
Zdroj: OcÚ Lopušné Pažite, 2005	

Veľmi významný a podstatný vplyv na pôdu v regióne majú exhaláty z priemyselnej výroby, najmä zlúčeniny síry (spôsobujú oxysľovanie pôd) a ťažké kovy. Vysoké percento poľnohospodárskej pôdy v oblasti má nevhodnú kyslú pôdnu reakciu, preto je potrebné ju upravovať vápnením. Fytotoxicita arzénom, olovom a inými ťažkými kovmi sa popisuje ako inhibícia enzýmových systémov, čo sa navonok prejavuje v zníženom raste, vo vývoji a vo zvýšenom obsahu týchto prvkov v nadzemnej hmote. To má zároveň negatívny dopad na živočíšnu výrobu.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone NR SR č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2002. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Kvalita vody v tokoch je ovplyvňovaná produkciou priemyselných a splaškových vôd a intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou spojenou s používaním hnojív. Spomedzi sídelných jednotiek okresu je veľmi nepriaznivý stav v meste Kysucké Nové Mesto. Na znečisťovaní a ohrozovaní akosti povrchových a podzemných vôd sa v súčasnej dobe na území celého okresu najviac podieľa priemyselná činnosť a nerešpektovanie predpisov o vypúšťaní odpadových vôd.

Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie obce pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. Vodovod, na ktorý je obec napojená, sa nachádza v správe Severoslovenských vodární a kanalizácií, a.s..

Oblasť je významnou z hľadiska zdrojov povrchových vôd. Keďže sa v dôsledku prírodných daností dostávajú povrchové znečistenia do týchto vôd bez dostatočnej filtrácie, ich kvalita priamo závisí od vhodného spôsobu ľudskej činnosti. V prvom

rade ide o priemysel a poľnohospodárstvo a s ním spojenú chemizáciu. Nesprávnymi postupmi a nakladaním s priemyselnými hnojivami a skládkami domového odpadu, ale i škodlivými zásahmi jednotlivcov, sa kvalita vôd znižuje.

Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 100 %. Pitná voda pre obec je zabezpečená z 2 vodovodných zdrojov – „Na trávnikoch“ a „Na dolinu“. Zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje samostatný obecný vodovod. Vodovodná sieť, hlavne kvôli materiálu, z ktorého sú vyrobené potrubia, vykazuje známky poškodenia. Hlavným prejavom poškodenia je stratovosť vodovodu, ktorá sa v budúcom období môže prejaviť aj trvalými výpadkami dodávky pitnej vody. Vodovodná sieť je zároveň pre obec nepostačujúca.

Kultúra

Miestna kultúra predstavuje jedinečnú, tradíciami rozvíjanú formu realizácie tvorivej činnosti ľudí, zahŕňa súbor duchovných a materiálnych artefaktov rozvíjajúcich osobnosť jednotlivca, ale aj miestnej komunity či širšieho spoločenského útvaru. Je vyjadrením spoločenskej úrovne a kultúrnej vyspelosti daného sídla a regiónu.

V obci Lopušné Pažite funkciu kultúrneho zázemia pre obyvateľov obce plní kultúrny dom s obecnou knižnicou, ktorý je súčasťou obecného úradu. Počas celého roka sa poriadajú kultúrne podujatia spoločenského a osvetového charakteru – v obci sa zachovávajú mnohé tradície z minulosti. Nezastupiteľnou súčasťou miestnej kultúry sú kultúrne pamiatky – obci sa nachádzajú 2 sakrálne pamiatky (kaplnky).

Bohaté na históriu je aj širšie okolie obce – v úžine Vadičovského potoka boli objavené dva hrádky ľudu púchovskej kultúry a ich sídlisko s bohatými kultúrnymi vrstvami, za všetky pamätihodnosti možno spomenúť napr. archeologické nálezisko v obci Radol'a (13 km) a expozíciu Kysuckého múzea so sídlom v Čadci.

Obyvateľstvo

Oblasť ľudských zdrojov je zameraná na rozvoj, vzdelanosti, zamestnanosti a trh práce. Oblasti identifikované na lokálnej úrovni sú relevantné s Národným plánom zamestnanosti.

Z hľadiska vierovyznania je obec prakticky homogénna. Dominantná časť obyvateľov sa hlási k rímsko-katolíckemu vierovyznaniu. V malej miere sú zastúpené ostatné vierovyznania. Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti.

Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. Uvedený vývoj je charakteristický aj pre obec Lopušné Pažite. V súčasnosti žije v obci 448 obyvateľov (k 30. 6. 2005).

Tab. 4 Počet obyvateľov v obci od roku 2001 do roku 2005 (počet osôb)

Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvateľov	466	463	465	452	448

Celkový počet obyvateľov vykazuje v sledovanom období zväčša klesajúci trend. Za sledované 5 ročné obdobie poklesol počet obyvateľov o 3,9 %. V prípade, že sa zachová doterajší trend vývoja, počet obyvateľov by sa mal v nasledovnom období vyvíjať rovnomerne v smere poklesu, resp. stagnácie počtu obyvateľstva. Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený úbytok obyvateľstva v obci.

Tab. 5 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v obci (osoby)					
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Úbytok	+4	0	-1	0	-2
Obec Lopušné Pažite					

Vývoj ukazovateľa prirodzeného prírastku obyvateľstva v obci v poslednom období vykazuje negatívny trend. Znamená to prevahu mortality nad natalitou, resp. stagnáciu prirodzeného prírastku obyvateľstva.

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prísťahovanými a vystťahovanými obyvateľmi vykazuje vcelku rovnomerný vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok kolísavý trend, extrémnu hodnotu vykazuje rok 2004, keď sa z obce vystťahovalo 13 obyvateľov. Údaj z roku 2005 nezahŕňa obdobie 12 mesiacov, má len informatívny charakter.

Tab. 6 Migračný prírastok / úbytok obyvateľov (osoby)					
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Migračný prírastok	+3	-3	+3	-13	-2
Obec Lopušné Pažite					

Najväčší migračný úbytok obyvateľstva súvisí s blízkosťou okresného mesta a sťahovaním sa obyvateľstva za prácou. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku.

Tab. 7 Celkový prírastok / úbytok obyvateľov (osoby) v obci					
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Celkový prírastok	+7	-3	+2	-13	-4
Obec Lopušné Pažite					

Ako prezentuje tabuľka, v sledovanom období dochádzalo v obci v celkovom vyjadrení k nerovnomernému vývoju celkového prírastku obyvateľstva, posledné roky však poukazujú na negatívne tendencie. Zo sledovaných ukazovateľov vyplýva, že prirodzený úbytok obyvateľstva, spôsobený najmä nízkou natalitou, je sprevádzaný aj migračným úbytkom. Tento jav je potrebné zohľadniť v sociálnej politike obce.

Veková štruktúra obyvateľstva obce

Nasledujúca tabuľka prezentuje aktuálnu vekovú štruktúru obyvateľov v rokoch 2001 až 2005. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. Kým podiel obyvateľov v produktívnom veku neustále narastá, podiel obyvateľov v predproduktívnom veku klesá, vývoj podielu obyvateľov v poproduktívnom veku má tiež prevažne klesajúcu tendenciu. Uvedený trend poklesu počtu obyvateľov v predproduktívnom veku možno z pohľadu ďalšieho sociálno-hospodárskeho rozvoja obce považovať za značne negatívny, so sklonom k stárnutiu obyvateľstva. V sledovanom období klesol počet obyvateľov v predproduktívnom veku o 12,2 %.

Tab. 8 Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín			
Ukazovateľ /Rok	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek
2001	123	247	96
2002	119	258	86
2003	111	267	87
2004	109	260	83
2005	108	261	79
Obec Lopušné Pažite			

Legenda: predproduktívny (0 – 14), produktívny (15 – 59m/54ž), poproduktívny (60+m/55ž). Index starnutia – pomer poproduktívnej zložky obyvateľstva k predproduktívnej.

Ako prezentuje graf, za uvedených 5 rokov došlo vo vekových skupinách k určitým zmenám. V percentuálnom vyjadrení

došlo k nárastu obyvateľov v produktívnom veku na úkor obyvateľstva v poproduktívnom a predproduktívnom veku. Z hľadiska budúceho vývoja obce najmä pokles počtu obyvateľstva v predproduktívnom veku môže spôsobiť urýchlenie starnutia obyvateľstva v obci, hoci na druhej strane klesá aj podiel osôb v poproduktívnom veku.

Graf 1 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období	
2001	2005
Obec Lopušné Pažite	

Legenda: predproduktívny (0 – 14), produktívny (15 – 59m/54ž), poproduktívny (60+m/55ž). Index starnutia – pomer poproduktívnej zložky obyvateľstva k predproduktívnej.

Tabuľka 9 zobrazuje prognózu vývoja vo vekovom zložení obyvateľstva obce Lopušné Pažite.

Tab. 9 Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín					
Ukazovateľ/Rok	2006*	2007*	2008*	2009*	2010*
Predproduktívny vek	105	101	98	95	92
Produktívny vek	265	268	272	276	280
Poproduktívny vek	75	72	68	65	62
Obec Lopušné Pažite					

* - prognóza

Nasledujúci graf zobrazuje prognózu vývoja – stav v zložení (vekovej štruktúre) obyvateľstva obce Lopušné Pažite v roku 2010.

Graf 2 Prognóza vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva	
2005	2010
Obec Lopušné Pažite	

Legenda: predproduktívny (0 – 14), produktívny (15 – 59m/54ž), poproduktívny (60+m/55ž). Index starnutia – pomer poproduktívnej zložky obyvateľstva k predproduktívnej.

Ako prezentuje graf č. 2, predpokladá sa výraznejší pokles obyvateľov v poproduktívnom veku. Na druhej strane však dôjde aj k ďalšiemu znižovaniu podielu obyvateľstva v predproduktívnom veku, predovšetkým v dôsledku znižovania pôrodnosti obyvateľstva, ako aj kvôli sťahovaniu mladých rodín za prácou.

Vzdelanie a zamestnanosť

Presné údaje o vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva obce Lopušné Pažite nie sú k dispozícii. Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má vzdelanostná štruktúra obyvateľstva zásadný vplyv na sociálno-ekonomickú politiku obce. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Od roku 1989 sa na vývoji zamestnanosti začalo výrazne prejavovať spomalenie dynamiky hospodárskeho rastu. Likvidácia pracovných miest v dôsledku transformačných a reštrukturalizačných procesov nebola kompenzovaná vytváraním nových pracovných miest v ozdravených častiach hospodárstva. Pre celú ekonomiku je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti a nízka tvorba nových pracovných miest.

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti v Žilinskom kraji zaznamenáva klesajúci trend, hlavne vzhľadom na budovanie nového priemyselného parku. Mierne zlepšovanie situácie je výsledkom priamych zahraničných investícií, ktoré sú hlavným zdrojom tvorby nových pracovných miest. Absolútny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 11 Vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v obci Lopušné Pažite do roku 2005 (osoby)						
Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005	

Obec Lopušné Pažite	46	44	40	29	23
Obec Lopušné Pažite					

Štruktúra evidovaných nezamestnaných z hľadiska ich dosiahnutého vzdelania bola totožná s celoslovenskými štatistikami. Od roku 2001 do roku 2005 klesol počet nezamestnaných obyvateľov celkovo o 50 %.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. NÚP je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v obci. Zmeny sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. V súčasnosti je prevažná časť obyvateľstva zamestnaná v oblasti služieb a priemyslu. Veľká časť obyvateľov dochádza za prácou do neďalekého okresného mesta. Podrobné údaje o percentuálnom zastúpení zamestnaných v jednotlivých oblastiach národného hospodárstva nie sú k dispozícii.

Bývanie

V 2005 tvorí v obci bytový fond 129 rodinných domov a 143 bytov.

Rozvoj v oblasti výstavby bytov

Nakoľko obec nemá dostatočné prostriedky na rozvoj bytového fondu, vo väčšine prípadov sa uskutočňuje výhradne z prostriedkov jednotlivých domácností.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu v roku 2005. V obci bolo v roku 2005 evidovaných 129 domov, z čoho 19 domov bolo neobývaných. V obci sa nachádza 143 bytov, z čoho 19 neobývaných.

Tab. 12 Domový a bytový fond (byty, domy) v roku 2005				
Ukazovateľ / Domy	Domy spolu	Neobývané domy	Byty spolu	Neobývané byty
Počet domov	129	19	143	19
Obec Lopušné Pažite				

Ukazovatele úrovne bývania a vybavenosti nie sú k dispozícii. Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 124/1996 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov a zo Sektorového operačného plánu pre oblasť rozvoja bývania, vypracovaného Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR na obdobie rokov 2000 – 2006.

Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť – dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

Podnikateľské subjekty

V obci pôsobí 1 podnikateľský subjekt. Ide o firmu dobýjajúcu lomový kameň. Podnikateľské subjekty pôsobiace v obciach vytvárajú ponuku pracovných príležitostí pre obyvateľov priamo vo vlastnom zázemí, čo sa spája s viacerými výhodami. Okrem toho však znamenajú výrazný ekonomický prínos pre obec ako takú. V súčasnosti obyvatelia za prácou väčšinou dochádzajú do neďalekého okresného mesta. Vzhľadom na uvedené bude v budúcnosti potrebné vhodnými opatreniami na úrovni obce podporiť najmä drobných podnikateľov a živnostníkov, ktorí sa orientujú predovšetkým na poskytovanie rôznorodých služieb.

Tab. 13 Podnikateľské subjekty v obci k 20. 5. 2005

Firma	Odvetvie
Cestné stavby, s.r.o. Žilina	ťažobný priemysel – ťažba lomového kameňa

Obec Lopušné Pažite

Funkciu zásobovania obce základným spotrebným tovarom plní 1 malometrážny obchod potravín. V obci je 1 pohostinské zariadenie.

Školstvo

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest.

V obci Lopušné Pažite boli pôvodná základná a materská škola zrušené. Školopovinní žiaci navštevujú základnú školu v obci Radol'a.

Tab. 14 Počet žiakov navštevujúcich základnú školu – školopovinné deti v obci (2001-2005)

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005
Výdavky	27	26	27	18	19

Obec Lopušné Pažite

Sociálna sféra

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálnu pomoc v zmysle zákona NR SR č. 195/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov. Nasledujúca tabuľka prezentuje výdavky obce na zabezpečenie sociálnych služieb.

Tab. 15 Celkové výdavky obce na zabezpečenie sociálnych služieb od roku 2000 do roku 2005 (v tis. Sk).

Ukazovateľ/Roky	2001	2002	2003	2004	2005
Výdavky	-	-	214	224	78

Obec Lopušné Pažite

Obec zabezpečuje sociálne služby a sociálnu výpomoc pre svojich obyvateľov vo vlastnej réžii. V obci nie je Domov dôchodcov a ani žiadny klub seniorov. V súčasnosti obec poskytuje opatrovateľskú starostlivosť pre obyvateľov hlavne v dôchodkovom veku.

Zdravotníctvo

V obci sa nenachádza zdravotné stredisko, ani ordinácia praktického lekára. Obyvatelia môžu využívať zdravotnícke služby Kysuckého Nového Mesta.

Šport

V oblasti športu viazaného na vybudovanú športovú infraštruktúru (tzv. indoor aktivity) obyvatelia nemajú veľa možností športového vyžitia. Obec preto plánuje vybudovať multifunkčný športový komplex so širokou variétou ponúkaných športových aktivít.

Oblasť rekreačného športu (outdoor), ktorý sa neviaže na vybudovanú športovú infraštruktúru, obec a jej okolie ponúka široké možnosti. V letných mesiacoch ide predovšetkým o pešiu turistiku a horskú cykloturistiku, v zime je okolie vhodné na rekreačné bežecké lyžovanie.

Ubytovacie zariadenia

V súčasnosti sú v obci nie sú prevádzkované žiadne ubytovacie zariadenia.

Stravovacie a reštauračné služby

V obci sa nachádza pohostinské zariadenie, ktoré však neponúka reštauračné služby. V obci chýba reštauračné zariadenie, ktoré by v tradičnom prostredí poskytovalo príležitostným, ale aj ostatným návštevníkom obce tradičné jedlá typické pre túto oblasť.

Cestovný ruch

Obec Lopusné Pažite má veľmi dobré predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu. Jednak sa nachádza v bezprostrednej blízkosti Chránenej krajinnej oblasti Kysuce a v okolí sa nachádza množstvo zrúcanín hradov (Budatín, Strečno, Orava, Bojnice) a rôznych kultúrnych pamätihodností, na druhej strane je však aj priamo v obci dostatok príležitostí pre rozvoj cestovného ruchu.

Obec Lopusné Pažite má veľmi dobré predpoklady na rozvoj tzv. poznávacej, ale najmä rekreačnej turistiky. V obci sa nachádzajú 2 kaplnky – sakrálne pamiatky. Oblasť je tiež dobrým východiskom za poznávacou turistikou po okolí. Za zmienku stojí obec Radol'a (13 km) s pozostatkami starého slovanského osídlenia, zvyškami stredovekého kostola z 13. storočia – najstaršej stavebnej pamiatky na Kysuciach a renesančným kaštieľom zo 16. storočia, kde je sprístupnená stála expozícia Kysuckého múzea v Čadci (archeológia, etnografia, história). Ďalej možno navštíviť Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke (45 km), Oščadnicu s lyžiarskym strediskom Veľká Rača (29 km), mesto Čadca, krajské mesto Žilina, Kysucké Nové Mesto, chránené prírodné rezervácie Ľadonhora, Brodianka, Rochovnica, prírodné pamiatky Kysucká brána, Ochodnický prameň a iné.

V okolí sa nachádzajú aj viaceré ďalšie strediská cestovného ruchu – napr. chata Ľadonhora a Športhotel Rudina, ktoré okrem základných funkcií ubytovania a stravovania, poskytujú aj možnosť realizácie rôznych športových aktivít. V prírodnom prostredí maloplošného chráneného územia Veľké Ostré, ktoré je známe svojimi vápencovými skalami – chráneným prírodným vtvorom, sa nachádza chata Ostré s kapacitou 130 lôžok a celoročnou prevádzkou. V lete je tu možné pestovať turistiku po okolitých vyznačených lesných trasách, v zime je lokalita vhodná na lyžovanie, je tu vybudovaný 500 m dlhý lyžiarsky vlek (výškový rozdiel 98 m). Chata poskytuje celodenné ubytovanie a stravovanie. Ďalším ubytovacím zariadením je motel Skalka s kapacitou 38 lôžok, doplnený reštauráciou a barom. V neďalekej obci Radol'a sa rozvíja aj chatárenie – je tam vybudovaných približne 62 súkromných a 11 podnikových chat.

Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2001 – 2005

V sledovanom období vykazovalo hospodárenie obce nasledovný vývoj.

Tab. 16 Prehľad hospodárenia obce v období od 2001 – 2005 (tis.Sk)					
Ukazovateľ / Roky	2001	2002	2003	2004	2005*
Bežné príjmy	1 579	2 485	3 515	3 805	1 939
Kapitálové príjmy	17	1 280	94	126	103

Príjmy spolu	1 596	3 765	3 609	3 931	2 042
% plnenia príjmov	100,37	99,19	96,95	99,32	56,63
Bežné výdavky	1 492	2 416	3 492	3 683	1 618
Kapitálové výdavky	26	1 263	-	31	-
Výdavky spolu	1 518	3 679	3 492	3 714	1 618
% plnenia výdavkov	77,6	99,41	93,81	93,83	44,86
Zisk/strata	78	86	117	217	424

Obec Lopušné Pažite

* - plánovaný rozpočet na rok 2005

Ako prezentuje tabuľka, v sledovanom období obec hospodárila s kladným hospodárskym výsledkom. Nárast príjmov a výdavkov z roku 2002 a 2003 bol spôsobený prechodom kompetencií štátnej správy na miestne samosprávy. Vzhľadom na veľkosť obce možno jej hospodárenie považovať za veľmi pozitívne s tendenciou trvalej stability zabezpečenia všetkých potrebných samosprávnych funkcií. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav majetku obce k 20. 5. 2005. Obec disponovala týmto majetkom:

Tab. 17 Prehľad majetku obce v roku 2005 k 20.5. (v Sk)	
Majetok	Suma (v Sk)
Software	-
Pozemky	177 340,-
Stavby	1 884 034,-
Ostatný HIM	258 772,-
Iné – Vodárne	2 753 000,-
Spolu majetok	5 073 146,-

Obec Lopušné Pažite

Najväčší podiel majetku obce pripadal na vodárne (2 753 000 Sk). K uvedenému termínu disponovala obec stavbami v hodnote 1 884 034 Sk, pozemkami v hodnote 177 340 Sk. Ostatný hmotný investičný majetok bol ohodnotený na 258 772 Sk. Spolu má majetok obce hodnotu 5 073 146 Sk.

Samospráva

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientského prístupu riešiaci ako vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce. Výkon samosprávy je predovšetkým verejnou službou občanovi. Nasledujúca tabuľka prezentuje celkové výdavky na chod samosprávy v tis. Sk.

Tab. 18 Výdavky obce na chod samosprávy od 2001 do 2005 (v tis. Sk)					
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Obec Lopušné Pažite	1 294	1 201	1 259	1 272	579

Obec Lopušné Pažite

Vývoj celkových výdavkov v sledovanom období zaznamenáva vyrovnaný trend. Výdavky rozpočtu sú kryté aj z príjmov z podielových daní a miestnych poplatkov, ktorých výšku prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 19 Príjmy obce z podielových daní a poplatkov od 2001 do 2005 (v tis. Sk).					
Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Podielové dane	719	778	807	953	683
Miestne príjmy (poplatky + dane)	12+19	21+156	37+153	32+136	8+5

Obec Lopušné Pažite

S výkonom vlastných samosprávnych funkcií súvisí aj zabezpečovanie komunálnych služieb v obci. Nasledujúca tabuľka prezentuje výdavky obce Lopušné Pažite na zabezpečenie týchto služieb.

--

Tab. 20 Výdavky obce na zabezpečenie komunálnych služieb 2001 do 2005 (v Sk)

Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Úprava verejných priestranstiev	-	-	-	-	-
Údržba miestnych komunikácií	39 609	31 016	23 379	60 402	50 822
Cintorínske služby	998	2 142	4 489	3 599	1 014
Verejné osvetlenie	68 493	61 001	70 758	73 378	48 827

Obec Lopušné Pažite

Najväčší podiel výdavkov pripadal na verejné osvetlenie a údržbu miestnych komunikácií. Najmenej výdavkov bolo vynaložených na zabezpečenie cintorínskych služieb, ktoré sa týkali v prevažnej miere údržby verejných priestranstiev v areáli cintorína.

3. VÍZIA OBCE

Obec Lopušné Pažite bude obcou, ktorá vytvorí všetkým svojim obyvateľom dostatočné podmienky na plnohodnotný život v miestnej komunite. Svoj zámer podporí vhodnými opatreniami v sociálnej oblasti, v oblasti kultúry, športu a komunálnych služieb. Obec oživi svoje kultúrne tradície tak v záujme zachovávaní tradičných hodnôt, ako aj rozvoja cestovného ruchu a agroturistiky. Sociálno-ekonomický rozvoj obce sa bude snažiť zabezpečiť prostredníctvom dobudovania infraštruktúry, podporou podnikateľských subjektov a drobných živnostníkov a zvýšením záujmu občanov o dianie v obci.

4. PRIORITNÉ ROZVOJOVÉ OBLASTI OBCE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým, že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti nasledovné:

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania priaznivých predpokladov pre rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry. V prípade existujúcich priemyselných zón ide hlavne o rekonštrukciu zóny s ohľadom na vytvorenie podmienok jej potenciálneho rozšírenia.

2. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry v priemyselnej zóne a pre oblasti, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie z hľadiska rozvoja cestovného ruchu.

3. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Nastupujúci trend starnutia obyvateľstva musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia občanom kvalitný život v primeranom zdravotnom stave. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná špecifickými požiadavkami na systém zdravotnej starostlivosti.

5. Školstvo a šport

Podpora vzdelávacích aktivít v obci, spolupráca rôznych subjektov na celoživotnom vzdelávaní a rekvalifikácii obyvateľstva. Vybudovanie multifunkčného športového komplexu.

6. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami, ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Vytvorenie dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

7. Cestovný ruch a public relation

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné vypracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky.

5. SWOT ANALÝZY

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

- 5.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj.
- 5.2 Technická infraštruktúra.
- 5.3 Životné prostredie.
- 5.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo.
- 5.5 Školstvo a šport.
- 5.6 Kultúra.
- 5.7 Cestovný ruch a public relations.

Analýza SWOT

Analýza SWOT pomôže zamerať pozornosť na kľúčové oblasti vo vnútri obce. Využitá bude hlavne pri budovaní jej silných stránok, odstraňovaní slabých stránok alebo ich akceptovaní (pokiaľ ich nie je možné odstrániť), využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia. SWOT analýza bude základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie obce a strategického plánovania.

Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje, čo je v obci pozitívne a negatívne. Silnou stránkou obce sú jej prirodzené dispozície a akákoľvek konkurenčná výhoda. Slabou stránkou je to, čo obci chýba, alebo čo sa robí nedostatočne v porovnaní s inými.

Analýza príležitostí a ohrození sa zameriava na budúci rozvoj obce z hľadiska vonkajších faktorov, určuje možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať. Príležitosťou obce je akýkoľvek pozitívny trend, ktorý môže byť impulzom pre jej ďalší rozvoj v prípade, že sa nájdu zdroje na jeho realizáciu a bude oň záujem. Ohrozením obce sú akékoľvek nevýhodné trendy alebo smery vývoja na úrovni miestnej ale aj regionálnej, národnej či celosvetovej, ktoré ju v negatívnom smere ovplyvňujú.

Syntéza výsledkov analýzy SWOT porovná vonkajšie hrozby a príležitosti s vnútornými silnými a slabými stránkami. Ich kombináciou a prienikom vznikne stratégia ako vyvažujúci faktor, ktorý uvedie obec do súladu s jej okolím. Vzhľadom na rozdielny význam a váhu jednotlivých analyzovaných položiek bude mať obec k dispozícii rozličné varianty stratégie:

- 1.Stratégia SO - najatraktívnejší strategický variant. Obec si ju zvolí ak, prevažujú sily nad slabosťami a príležitosťami nad hrozbami. Odporúča sa ofenzívna stratégia z pozície sily.
- 2.Stratégia ST - stratégia silnej, ktorá sa nachádza v nepriaznivom prostredí. Odporúča sa defenzívna stratégia, ktorou si obec chráni už vydanú pozíciu.
- 3.Stratégia WO - túto stratégiu si volí, ak prevažujú slabosti nad silami, nachádza sa však v atraktívnom prostredí. Aby obec využila naskytujúce sa príležitosti, na ktorých zvládnutie nemá dostatok vnútorných schopností, snaží sa postupne posilňovať svoju pozíciu a odstrániť nedostatky.
- 4.Stratégia WT - vhodná pre obec, ktorá je slabá a navyše sa nachádza v neatraktívnom prírodnom a sociálno-ekonomickom prostredí.

[SWOT - Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj](#)

[SWOT - Technická infraštruktúra](#)

[SWOT - Životné prostredie](#)

[SWOT - Sociálna oblasť a zdravotníctvo](#)

[SWOT - Školstvo a šport](#)

[SWOT - Kultúra](#)

[SWOT - Cestovný ruch a public relations](#)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • existencia vhodných plôch pre budovanie priemyselných zón, • dostatok pracovnej sily, ktorá je k dispozícii pre priemyselne zamerané podniky, • dobrá tradícia v poskytovaní služieb, • prechádzajúca cesta I. triedy medzinárodného významu prepájajúca severnú a južnú časť Slovenska, • blízkosť regionálneho letiska, • výhodná geografická poloha obce v blízkosti okresného mesta Kysucké Nové Mesto a krajského mesta Žilina, • možnosť využitia železničnej dopravy v zázemí Kysuckého Nového Mesta, • budovanie diaľničného úseku D18 pre spojenie územia s Poľskou republikou, • vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku, • dobré predpoklady ďalšieho rozvoja miestnej infraštruktúry, • dobré predpoklady pre vytvorenie lokálneho podnikateľského inkubátora 	<ul style="list-style-type: none"> • nevyriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom a stavbám, ktoré sa môžu stať prekážkou pri rozvoji podnikateľských aktivít, • nízky rozpočet obce nedovoľuje v dostatočnej miere podporovať podnikateľské aktivity obyvateľstva, • chýba informačný systém na efektívnu komunikáciu samospráva – podnikatelia – občania, príp. aj vzdelávacie inštitúcie, • nedobudovaná infraštruktúra, • nedostatok vlastných zdrojov investičného kapitálu, • vysoká finančná záťažnosť a administratívne bariéry obmedzujúce rozvoj podnikania, • nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov u fyzických osôb, ktorá zabraňuje rozvoju podnikateľských aktivít, • nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov na nákup a inštaláciu moderných efektívnych výrobných technológií, • nedostatočná tvorba regionálnych väzieb a nedostatočná výmena skúseností s okolitými samosprávami, • neexistencia koncentrovanej priemyselnej zóny
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostatok ľudských zdrojov s dostatočnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva, • existencia vhodných podmienok na rozvoj poľnohospodárstva, • maximálna podpora podnikateľov a vytváranie vhodných podnikateľských podmienok, • rozvoj malých výrobných prevádzok s cieľom zvyšovania zamestnanosti a stability obyvateľstva, • rozvoj služieb a maloobchodnej siete, • rozvoj technickej infraštruktúry, • rozvoj informačných technológií – lepší prístup k informáciám, • zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k financiám, • možnosť vstupu zahraničných investorov a rozvoj dodávateľsko-odberateľských vzťahov, • možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, • rozvoj environmentálne vhodných technológií, • zahraničné investície, • podpora rozvojových investícií, • budovanie diaľnice D18 s prepojením na území Poľskej republiky, • vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách, • spájanie pravidelných, tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami, resp. organizovanie kultúrnych aktivít pre podnikateľské účely (poznávacia a kultúrna turistika), • rozsiahle možnosti obce v oblasti rozvoja cestovného ruchu a s tým súvisiacich obslužných činností, • cezhraničná spolupráca v rámci Euroregiónu Beskydy, ktorého obec zatiaľ nie je súčasťou, • relatívna blízkosť priemyselného parku v Žiline, • prítomnosť kvalitnej vzdelávacej inštitúcie s technickým zameraním v regióne – Žilinská univerzita, Žilina, • zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva môže byť hybnou silou rozvoja podnikateľských aktivít, • vytvorenie priemyselnej zóny v intraviláne miestneho poľnohospodárskeho družstva 	<ul style="list-style-type: none"> • pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, • administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, • veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ, • nedostatok investičného kapitálu, • neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity, • neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie, • vybudovaná vodovodná infraštruktúra, • predpoklad budovania kanalizačnej siete v rámci regiónu Dolných Kysúc, • dobré prepojenie obecnej komunikácie na hlavnú cestnú sieť, • dostupnosť železničnej siete v zázemí Kysuckého Nového Mesta, • existencia verejného osvetlenia, • digitálna telekomunikačná sieť, • dobré pokrytie signálom mobilných operátorov, • z funkčného hľadiska veľmi vyhovujúci systém regionálnej a miestnej autobusovej a železničnej dopravy, dostupnosť regionálneho letiska v Žiline, • kompletná plynofikácia obce, • existencia verejného rozhlasu 	<ul style="list-style-type: none"> • nevyhovujúci stav verejného osvetlenia, potreba dobudovania, • potrebná rekonštrukcia zastaralého miestneho vodovodu, ktorého technický stav nezodpovedá súčasným podmienkam, • zlý technický stav miestnych komunikácií, ktoré sú vplyvom poveternostných podmienok v značnom štádiu zvetrania, • potreba rekonštrukcie autobusových zastávok, • zlý technický stav miestneho verejného rozhlasu, • nevyhovujúci stav koryt miestnych tokov, • nevyhovujúci stav nehnuteľného majetku obce – kultúrny dom, hasičská zbrojnica, • nevyhovujúci stav ďalších objektov – kaplnky, Dom smútku, • nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, • absencia chodníkov popri väčšine komunikácií vo vlastníctve obce, • potreba rekonštrukcie miestnych komunikácií v oblasti miestneho cintorínov, potreba rozšírenia cintorína pri Dome smútku, • nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nedostupnosť vysokokvalitných informačných služieb verejnými alebo súkromnými operátormi, • nízka penetrácia užívateľov Internetu (v dôsledku vysokých cien), • relatívne nízka dostupnosť verejného prístupu k Internetu, • chýba pripojenie káblovej televízie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie miestneho bezdrôtového rozhlasu, • rekonštrukcia mostov a lávok, • rekonštrukcia miestnych komunikácií, • dobudovanie chodníkov popri miestnych komunikáciách, • rekonštrukcia zastávok autobusovej dopravy, • rekonštrukcia verejného osvetlenia a jeho rozšírenie na neosvetlené časti obce, • rekonštrukcia nehnuteľného majetku obce a ďalších objektov v obci, • zriadenie vysokorýchlostného Internetu DSL, prípadne WI – FI, ktorý by bol významným pozitívnym prvkom pri hľadaní si zamestnania a rozvoji podnikateľských aktivít, • vytvorenie miesta verejného prístupu na Internet, • rekonštrukcia miestneho vodovodu a eliminácia jeho stratovosti, • príprava pozemkov pre budúcu priemyselnú zónu v obci, • zavedenie elektrických, plynových, vodovodných a kanalizačných prípojok do novej priemyselnej zóny, • výstavba cestnej komunikácie s potrebnými parkovacími plochami, • využitie historickej výnimočnosti územia a prírodných daností na rozvoj cestovného ruchu, • možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, • využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, • zvýšenie počítačovej gramotnosti, • zníženie cien využívania Internetu, • rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, • vytvorenie infraštruktúry pre rozvoj priemyselných zón v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, • zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, • absencia chodníkov popri miestnych cestných komunikáciách, • nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, • nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, • stagnujúca výstavba diaľnice D18

SWOT - Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> kompletná plynofikácia obce, kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, prírodné bohatstvo s lesmi, pasienkami, veľké plochy lesov vhodných na rekreáciu, blízkosť Chránenej krajiny oblasti Kysuce, chránený prírodný útvar Veľké Ostré, vysoká koncentrácia vzácných prírodných úkazov 	<ul style="list-style-type: none"> narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, pomalé zavádzanie separovaného zberu v obci, v širšom okolí prítomné výrobné prevádzky spôsobujúce nadmernú produkciu poľietavých častíc prachu, prítomnosť medzinárodnej cesty s nadmernou produkciou exhalátov a v zimných mesiacoch aj prachu z posypových materiálov, nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, alokácia ekologicky záťažových prevádzok priamo v Žilinskom, ale aj ekologická záťaž z priemyselných oblastí Poľska, kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí, nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy, absencia primeranej oddychovej zóny pre obyvateľov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> úprava verejných plôch a zelene, zintenzívniť separáciu TKO, zabezpečiť separovaný zber v celej obci, rekonštrukcia miestnych komunikácií, dobudovanie miestnej kanalizácie, možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, dôsledné plnenie kvalitatívnych stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, regulácia koryta miestneho potoka, výstavba chodníkov popri miestnych komunikáciách, odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody, zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, výstavba oddychovej zóny v širšom centre obce, vybudovanie športovo – rekreačného areálu v obci, vytvorenie športového komplexu, rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, obnoviteľné zdroje energie – energia biomasy, možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle vybudovanie zberového dvora pre komunálny odpad a odpad z priemyselnej zóny 	<ul style="list-style-type: none"> zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja, zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej automobilovej dopravy, ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd, zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, dopady na zdravotný stav obyvateľov, zníženie biodiverzity, nárast množstva vyvázaných odpadov, potenciálne nízka ochota obyvateľov podieľať sa na separácii TKO, nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi

SWOT - Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> opatrovateľská služba zabezpečená obcou, rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb v príľahlých sídlach, dobrá dostupnosť zdravotníckych zariadení v príľahom meste Kysucké Nové Mesto, príp. v meste Žilina 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb, nedostatok priestorov a prostriedkov na zriadenie domova sociálnych služieb, absencia oddychovej zóny pre seniorov a ostatné vekové kategórie, absencia ordinácie praktického lekára, absencia pravidelných návštev lekára priamo v obci ekonomická situácia obyvateľstva zabraňuje častokrát potrebnú návštevu ordinácie praktického a následne špecializovaného lekára, vo všeobecnosti zhoršujúci zdravotný stav obyvateľstva

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, • zabezpečenie návštevy lekára aspoň 1 x týždenne do obce, • rozšírenie opatrovateľskej služby, • zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach, • zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> • rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, • zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, • rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, • rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, • vysoký výskyt alergických ochorení, • pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť

SWOT - Školstvo a šport

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • obecná knižnica, • kultúrny dom, • dobré podmienky pre rozvoj rekreačnej turistiky a podobných voľnočasových aktivít, • rozhodnutie vybudovať rekreačno-oddychovú zónu a multifunkčný športový komplex 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia základnej a materskej školy, absencia vzdelávacích centier, • pomalé zavádzanie informačných technológií v obci, • slabá (resp. žiadna) možnosť pripojenia na Internet, • absencia vzdelávacích aktivít organizovaných obcou, príp. spolkami, klubmi, • absencia občianskych združení v obci (napr. i športových klubov, či združení zameraných na výchovno-vzdelávacie aktivity), • nesytemová reforma vzdelávacej sústavy, • absencia športových ihrísk v obci, • potreba vytvorenia koncentrovanej športovo-rekreačnej zóny obce, • nedostatočná starostlivosť o rekreačno-oddychové a vzdelávacie zázemie občanov z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • zavedenie modernej výpočtovej techniky na obecný úrad a do obecnej knižnice • zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov, • vytvorenie verejného prístupu na Internet, • koordinácia výchovy a vzdelávania s občianskymi združeniami, spolkami, klubmi, • vytváranie záujmových krúžkov a klubov v obci s rôznym zameraním (šport, vzdelávanie, kultúra a pod.), • vytvorenie komplexnej oddychovej a športovej zóny v obci, • vybudovanie multifunkčného športového komplexu, • zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni, • úprava turistických chodníkov, • podpora záujmových krúžkov zo strany obce, • možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> • vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), • nedostatok finančných prostriedkov na údržbu objektov a vybavenia kultúrneho domu a knižnice, • nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu športových ihrísk,, • nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, • nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, • nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov

SWOT - Kultúra

Silné stránky	Slabé stránky

<ul style="list-style-type: none"> • dlhoročná história obce, tradície, • prítomnosť kultúrnych pamiatok (2 kaplnky), • stála expozícia Kysuckého múzea v Kaštieli Radoľa v susednej obci, • rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, • dobré kultúrne povedomie obyvateľov, • existencia spoločenských priestorov slúžiacich na kultúrne podujatia v budove obecného úradu, • obecná knižnica 	<ul style="list-style-type: none"> • neexistencia samostatnej budovy kultúrneho domu • nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, • chýbajúce tradičné, každoročne organizované kultúrne podujatia, • nerozvinutá kultúrna turistika, • absencia súborov, spolkov, občianskych združení, klubov, • negatívny stav spoločenských priestorov v budove obecného úradu – potreba rekonštrukcie Domu kultúry – rekonštrukcia fasády, sociálnych zariadení, nutnosť výmeny parketu, potrebná rekonštrukcia javiska, výmena okien, zateplenie, oprava kúrenia, výmena radiátorov a pod., • slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce, • nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, • chátrajúci stav kultúrnych pamiatok, • neexistencia priestorov propagujúcich tradičné zvyky z okolia obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia kultúrneho domu, • rozvinúť kultúrne povedomie a tradície v obci, • spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí, • usporadúvanie výročných kultúrnych podujatí pri príležitosti prvej zmienky o obci, • regionálna spolupráca v oblasti kultúry, • organizácia spoločných kultúrnych podujatí s okolitými obcami, • každoročné folklórne slávnosti, • lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, • prezentácia folklóru a zvyklostí obce v Dome kultúry, • rozvoj sponzoringu kultúry, • obnova zanikajúcich tradícií, • zakladanie spolkov, klubov, občianskych združení obyvateľov obce, • vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícii, • zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni, • možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> • nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia, • slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, • posun priorit mládeže ku konzumnej kultúre, • nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce, • absencia organizácií v obci zaoberajúcich sa prácou s mládežou

SWOT - Cestovný ruch a public relation

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • bohaté kultúrne dedičstvo v obci aj mimo nej, • okolie bohaté na zrúcaniny hradov, • prírodné krásy v okolí obce, • obec tvorí dobré východisko pre náučný chodník, pešiu turistiku a cykloturistiku, • strategická východisková poloha na poznávacie výlety do širšieho okolia obce, • početné množstvo turistických chodníkov, • početné množstvo cykloturistických trás, • blízkosť Chránenej krajiny oblasti Kysuce, • chránený prírodný výtvor Veľké Ostré, • veľký počet povrchových prírodných útvarov, • existencia ubytovacích zariadení a športových areálov v širšom okolí obce 	<ul style="list-style-type: none"> • málo rozvinutý cestovný ruch, • stále nedostatočne rozvinuté rekreačné zázemie obce, • absencia ubytovacích, reštauračných, športových zariadení priamo v obci, • nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, • nedokončená www stránka obce, • nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu, • slabá kooperácia s cestovnými kancelárkami, • slabá propagácia tradičnej kultúry v obci, • nedostatočná regionálna spolupráca v oblasti cestovného ruchu, • chýbajúce informačné bulletinové a turistická informačná kancelária
Príležitosti	Ohrozenia

- možnosť rozvoja oddychovej turistiky v okolí,
- možnosti rozvoja cykloturistických, jazdeckých a náučných chodníkov,
- vybudovanie komplexu športového areálu, koncentrácia športových aktivít,
- vybudovanie rekreačného príslušenstva v rekreačných zariadeniach,
- spracovanie multimediálnych propagačných materiálov obce v rôznych jazykových mutáciách,
- zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni,
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,
- príležitosť rozvoj rodinnú rekreáciu,
- vypracovanie projektu obnovy nevyužívaných objektov pre CR

- prítomnosť chránených území čiastočne obmedzí rozvoj
- aktivít cestovného ruchu v obci,
- nízka tvorba disponibilných zdrojov ekonomických subjektov môže zamedziť rozvoju podnikateľských aktivít,
- náročné získavanie úverových zdrojov,
- neochota ľudí investovať a započat' podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu,
- zaostávanie obce v rozvoji CR sa nakoniec odrazí v úrovni kvality života jeho obyvateľov,
- predstih „konkurenčných obcí“ v oblasti poznávacej turistiky, športovej a pobytovej turistiky

6. STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA

Strategický cieľ

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Lopušné Pažite nasledovný strategický cieľ:

„Započat' sociálno-ekonomický rozvoj v obci prostredníctvom stimulácie obyvateľov k aktívnemu životu v miestnej komunite a to najmä formou rôznorodých vzdelávacích aktivít, podporou iniciatív smerujúcich k zakladaniu verejnoprospešných spolkov a združení, šírením kultúrnych tradícií obce smerom k jej obnove a k rozvoju cestovného ruchu a agroturistiky. Podporiť podnikateľské prostredie obce v súlade s jej tradíciami a dostupnosťou zdrojov vytváraním nových príležitostí pre podnikateľov a drobných živnostníkov.“

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov.

Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektoru a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov.

Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHSR Žilinského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

Globálne ciele rozvoja

Globálne ciele rozvoja definujú strategický zámer za príslušnú prioritnú rozvojovú oblasť. Strategický zámer je následne rozpracovaný na jednotlivé ciele rozvoja, ktoré sú zabezpečované príslušnými opatreniami.

Ciele - Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Ciele - Technická infraštruktúra

Ciele - Životné prostredie

Ciele - Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Ciele - Školstvo a šport

Ciele - Kultúra

Ciele - Cestovný ruch a public relations

Ciele - Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.

Cieľ 6.1.1 Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce

Opatrenie 6.1.1.1 Spracovať stratégiu podpory podnikania a zvýšenia informovanosti o možnostiach podpory zo strany obce, VÚC, štátu a EÚ.

Aktivity Vypracovanie analýzy možností rozvoja podnikateľských aktivít v obci.
Analýza a priebežná aktualizácia verejných výdavkových programov pre podporu podnikania.
Prezentácia foriem podpory podnikateľských subjektov zo strany obce.

Opatrenie 6.1.1.2 Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselných zón v obci v spolupráci s podnikateľskou sférou - príprava územia a realizácia infraštruktúry.

Aktivity Výkup súkromných pozemkov pre uskutočnenie investičnej
Spracovanie technickej dokumentácie.
Realizácia investičnej výstavby prípravy pozemkov – inžinierske siete.
Výstavba výrobných a montážnych hál.

Opatrenie 6.1.1.3 Zvýšenie kapacít informačných a poradenských služieb a podpora vzdelávania firiem.

Aktivity Zabezpečenie personálnych a technických kapacít na poskytovanie informačných a poradenských služieb.

Opatrenie 6.1.1.4 Podpora vzniku malých a stredných firiem a budovania ich kooperačných sietí.

Aktivity Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.
Analýza predpokladov vzniku malých a stredných firiem a budovania ich kooperačných sietí v obci a jej okolí.
Tvorba stratégie podpory vzniku sietí malých a stredných firiem a budovania ich kooperačných sietí.

Opatrenie 6.1.1.5 Rekonštrukcia lokality potenciálnej priemyselnej zóny s dôrazom na zavádzanie nových technológií.

Aktivity Vyriešenie vlastníckych vzťahov.
Návrh alternatív rozvoja a výstavby priemyselnej zóny.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia lokality budúcej priemyselnej zóny.

Opatrenie 6.1.1.6 Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Aktivity Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obcou.
Spracovanie podnikateľského zámeru obce.
Príprava podmienok pre založenie podnikateľského subjektu.
Založenie podnikateľského subjektu.

Cieľ 6.1.2 Podpora tradičných odvetví priemyslu

Opatrenia 6.1.2.1 Podpora zavádzania nových technológií do tradičných výrobných prevádzok.

Aktivity Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných

prostriedkov zo Štrukturálnych fondov na tento účel.

- Opatrenia 6.1.2.2** Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, ktoré majú v okolí obce tradíciu.
Aktivity Podpora rozvojových zámerov súkromnej sféry, ktoré sú v súlade s potrebami rozvoja obce a ktoré sú efektívne z pohľadu tvorby nových pracovných miest.
- Opatrenia 6.1.2.3** Podpora výroby a podnikateľských subjektov, ktoré využívajú surovinové zdroje regiónu.
Aktivity Podpora spracovateľov miestnych surovín finančnými a nefinančnými opatreniami.
Podpora rozvoja živnostenského podnikania, ktoré sa zameriava hlavne na využívanie miestnej surovinovej základne.
Vytvorenie vhodného daňového prostredia pre uvedené podnikateľské subjekty.
- Opatrenia 6.1.2.4** Podporovať zvyšovanie rastlinnej a živočíšnej produkcie, uplatňovaním progresívnych a šetrných technologických postupov.
Aktivity Výber vhodnej technológie.

Doba realizácie Opatrenia budú realizované v rokoch 2005-2009, v prípade potreby do roku 2015.
Financovanie Finančné krytie bude z nasledovných zdrojov:

obecného rozpočtu,
súkromných zdrojov,
štátneho rozpočtu,
zo zdrojov EÚ,
úverov,
rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja,

Merateľné indikátory

objem SKK investovaných do moderných technológií,
počet založených podnikateľských subjektov,
objem SKK na podporu MSP,
počet novovytvorených pracovných miest,
počet pracovných miest udržaných v dôsledku investícií do moderných technológií,
objem vyprodukovaného HDP v dôsledku finančnej podpory MSP,

Ciele - Technická infraštruktúra

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia.

Ciel' 6.2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry.

Opatrenie 6.2.1.1 Úprava miestnych komunikácií, výstavba chodníkov a parkovacích plôch
Aktivity Analýza súčasného stavu miestnych komunikácií.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia miestnych komunikácií, výstavba chodníkov a parkovacích plôch.

Opatrenie 6.2.1.2 Rekonštrukcia autobusových zastávok.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia autobusových zastávok.

Opatrenie 6.2.1.3 Budovanie miestnych cyklotrás.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba cyklotrás.

Ciel' 6.2.2 Rozvoj občianskej infraštruktúry

Opatrenie 6.2.2.1 Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia.

Aktivity	<p>Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.</p> <p>Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia.</p>
Opatrenie 6.2.2.2	Regulácia koryta miestneho potoka.
Aktivity	<p>Analýza súčasného stavu.</p> <p>Vypracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Spevnenie a regulácia koryta miestneho potoka.</p>
Opatrenie 6.2.2.3	Rekonštrukcia a rozšírenie požiarnej zbrojnice.
Aktivity	<p>Analýza súčasného stavu.</p> <p>Technická dokumentácia.</p> <p>Rekonštrukcia a rozšírenie – rekonštrukcia dverí, fasády, kúpa vozidla a ďalšieho vybavenia.</p>
Opatrenie 6.2.2.4	Výstavba kanalizácie a ČOV.
Aktivity	<p>Vypracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Vybudovať kanalizáciu a ČOV.</p> <p>Napojiť obyvateľov na kanalizáciu a ČOV.</p>
Opatrenie 6.2.2.5	Rekonštrukcia mosta a lávok
Aktivity	<p>Vypracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Realizácia – rekonštrukcia.</p>
Opatrenie 6.2.2.6	Rekonštrukcia a rozšírenie cintorína pri Dome smútku.
Aktivity	<p>Analýza súčasného stavu.</p> <p>Rekonštrukcia a rozšírenie cintorína.</p>
Opatrenie 6.2.2.7	Pravidelný monitoring infraštruktúry a revízie technických zariadení.
Aktivity	<p>Analýza súčasného stavu.</p> <p>Pravidelný monitoring a nápravy poruchových stavov.</p>
Opatrenie 6.2.2.8	Úprava verejných plôch.
Aktivity	<p>Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.</p> <p>Úprava verejných plôch.</p>
Opatrenie 6.2.2.9	Rekonštrukcia Domu smútku.
Aktivity	<p>Technická dokumentácia</p> <p>Realizácia – rekonštrukcia (rekonštrukcia strechy a pod.).</p>
Opatrenie 6.2.2.10	Rekonštrukcia obecného úradu.
Aktivity	<p>Spracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Výber dodávateľa výkonu rekonštrukčných prác.</p> <p>Realizácia rekonštrukčných prác.</p>
Opatrenie 6.2.2.11	Rekonštrukcia kultúrneho domu.
Aktivity	<p>Spracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Výber dodávateľa výkonu rekonštrukčných prác.</p> <p>Realizácia rekonštrukčných prác – oprava fasády, rekonštrukcia sociálnych zariadení, výmena parketu, rekonštrukcia javiska, výmena okien, výmena radiátorov.</p>
Opatrenie 6.2.2.12	Vybudovanie bezdrôtového rozhlasu v obci..
Aktivity	<p>Spracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Inštalácia bezdrôtového rozhlasu.</p>
Opatrenie 6.2.2.13	Vybudovať novú káblovú prístupovú sieť.
Aktivity	<p>Vypracovanie technickej dokumentácie.</p> <p>Inštalácie siete a pripojenie obyvateľov.</p>
Opatrenie 6.2.2.14	Vytvoriť verejný prístup k pripojeniu na Internet.
Aktivity	<p>Vypracovanie technickej dokumentácie.</p>

Opatrenie 6.2.2.15 Rekonštrukcia celoobecného vodojemu.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia vodojemu.

Doba realizácie Opatrenia budú realizované v rokoch 2005-2009, v prípade potreby do roku 2015.

Financovanie Finančné krytie bude z nasledovných zdrojov:

obecného rozpočtu,
súkromných zdrojov,
štátneho rozpočtu,
zo zdrojov EÚ,
úverov,
rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja,

Merateľné indikátory

km zrekonštruovanej miestnej komunikácie,
osvetlenie obce v %,
zníženie spotreby elektrickej energie v dôsledku rekonštrukcie verejného osvetlenia,
m³ vyčistenej splaškovej vody prostredníctvom ČOV,
počet novozriadených zastávok SAD,
km zriadených cyklotrás,
m zregulovaného potoka,
počet zrekonštruovaných lávok a mostov,
m² upravených verejných plôch,
SKK preinvestovaných pri inštalácii inžinierskych sietí,
zvysenie spotreby vody v %

Ciele - Životné prostredie

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúcej kvality životného prostredia a jej zvyšovanie a eliminácia slabých stránok obce v tejto oblasti, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Ciel' 6.3.1 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Aktivity Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.
Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne.
Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.

Opatrenie 6.3.1.2 Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v celej obci.
Aktivity Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.
Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.

Opatrenie 6.3.1.3 Vytvorenie podmienok pre druhotné spracovanie odpadov.

Aktivity Vytvorenie podmienok pre zavedenie separovaného zberu odpadov.
Vybudovať kapacity pre druhotné spracovanie využiteľných odpadov.

Opatrenie 6.3.1.4 Vybudovanie zberového dvora.

Aktivity Technická dokumentácia.
Vybudovanie zberového dvora.

Ciel' 6.3.2 Informovanosť a poradenstvo

Opatrenie 6.3.2.1 Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Aktivity Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.
Prezentácia a šírenie osvedy v oblasti životného prostredia.

Ciel' 6.3.3 Ochrana a racionálne využívanie vôd

Opatrenie 6.3.3.1 Zabezpečiť napojenie obyvateľstva na kanalizačné siete a zariadenia na čistenie odpadových vôd, znížiť množstvo znečisťujúcich látok vo vypúšťaných odpadových vodách na limitovanú úroveň.

Aktivity Spracovanie technickej infraštruktúry.
Zabezpečiť výstavbu kanalizácie a ČOV.

Opatrenie 6.3.3.2 Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.

Aktivity Údržba existujúcej vodovodnej siete.
Pravidelný monitoring vodovodnej siete.

Opatrenie 6.3.3.3 Úprava koryta miestneho potoka - breh a porast.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Úprava koryta s porastom.

Opatrenie 6.3.3.4 Zamedziť možnostiam znečistenia podzemných a povrchových vôd tunajším poľnohospodárskym družstvom.

Aktivity Pravidelný monitoring.

Ciel' 6.3.4 Ochrana pôdy, lesných porastov, verejnej zelene – zlepšovanie životného prostredia.

Opatrenie 6.3.4.1 Zabezpečenie ochrany lesného fondu, výsadba nového lesného porastu v miestach holorubov, výlomov.

Aktivity Pravidelný monitoring, starostlivosť a ochrana lesného porastu.

Opatrenie 6.3.4.2 Upraviť a rozšíriť verejnú zeleň v obci.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie
Úprava a rozšírenie zelene.

Ciel' 6.3.5 Ochrana ovzdušia.

Opatrenie 6.3.5.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Aktivity Obmedziť spaľovaniu fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Doba realizácie Opatrenia budú realizované v rokoch 2005-2009, v prípade potreby do roku 2015.
Financovanie Finančné krytie bude z nasledovných zdrojov:

obecného rozpočtu,
súkromných zdrojov,
štátneho rozpočtu,
zo zdrojov EÚ,
úverov,
rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja,

Merateľné indikátory

Množstvo vyseparovaného odpadu v tonách,
Množstvo zlikvidovaného odpadu v tonách,

Aktivity
Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.

Ciel' 6.6.3 Propagácia v oblasti kultúry

Opatrenie 6.6.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimedialnej forme.
Aktivity
Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimedialnej forme.

Opatrenie 6.6.3.2 Spracovať komplexný informačný buletín o historickom vývoji a tradíciách obce pre školy aj subjekty cestovného ruchu.
Aktivity
Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie buletínu.

Opatrenie 6.6.3.3 Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.
Aktivity
Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

Doba realizácie Opatrenia budú realizované v rokoch 2005-2009, v prípade potreby do roku 2015. Financovanie Finančné krytie bude z nasledovných zdrojov:

obecného rozpočtu,
súkromných zdrojov,
štátneho rozpočtu,
zo zdrojov EÚ,
úverov,
rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja,

Merateľné indikátory

Počet organizovaných kultúrnych podujatí
Počet zriadených remeselných dvorov.
km poznávacích trás.
Počet spracovaných informačných buletínov.
Kapacity kultúrneho zariadenia.

Ciele - Cestovný ruch a Public relations

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Ciel' 6.7.1 Účinná propagácia obce.

Opatrenie 6.7.1.1 Vytvorenie samostatnej www stránky obce.
Aktivity
Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

Opatrenie 6.7.1.2 Spracovať globálnu koncepciu propagácie obce v multimedialnej forme.
Aktivity
Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimedialnej forme.

Opatrenie 6.7.1.3 Spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK.

Aktivity   Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie regionálnej spolupráce.

Ciel' 6.7.2   Rekreačno- relaxačné zázemie obce.

Opatrenie 6.7.2.1   Výstavba oddychovo-rekreačnej zóny.
Aktivity   Vypracovanie technickej dokumentácie.
    Výstavba ubytovacieho a stravovacieho zariadenia.
    Úprava okolia s možnosťou športového vyžitia.

Opatrenie 6.7.2.2   Vybudovanie multifunkčného športového komplexu.
Aktivity   Výber lokality a spracovanie technickej dokumentácie.
    Výstavba areálu.

Ciel' 6.7.3   Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.

Opatrenie 6.7.3.1   Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcou.
Aktivity   Zabezpečenie personálnych kapacít.

Opatrenie 6.7.3.2   Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivity   Zabezpečenie personálnych kapacít.

Doba realizácie   Opatrenia budú realizované v rokoch 2005-2009, v prípade potreby do roku 2015.
Financovanie   Finančné krytie bude z nasledovných zdrojov:

obecného rozpočtu,
súkromných zdrojov,
štátneho rozpočtu,
zo zdrojov EÚ,
úverov,
rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja,

Merateľné indikátory

Počet uzatvorených dohôd s podnikateľmi.
SKK z nárastu návštevnosti obce turistami.
Počet zrekonštruovaných / zriadených športových areálov.
Počet km zriadených cykloturistických trás.
Počet novovytvorených pracovných miest v oblasti cestovného ruchu.

7. FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja kraja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť sa bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľov, určuje predpokladané časové rámce.

7.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj.

7.2 Technická infraštruktúra.

7.3 Životné prostredie.

7.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo.

7.5 Školstvo a šport.

7.6 Kultúra.

7.7 Cestovný ruch a public relations.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Strategický zámer					
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.					
Cieľ 6.1.1	Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce				
Opatrenie 6.1.1.1	Spracovať stratégiu podpory podnikania a zvýšenia informovanosti o možnostiach podpory zo strany obce, VÚC, štátu a EÚ.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie analýzy možností rozvoja podnikateľských aktivít v obci.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	podnikateľské subjekty, obec	priebežne
	Analýza a priebežná aktualizácia verejných výdavkových programov pre podporu podnikania.	10	rozpočet obce	podnikateľské subjekty, obec	priebežne
	Prezentácia foriem podpory podnikateľských subjektov zo strany obce.	podľa potreby	-	podnikateľské subjekty, obec	priebežne
Opatrenie 6.1.1.2	Vytvorenie ekonomických a technických podmienok pre výstavbu priemyselnej zóny v obci - príprava územia a realizácia infraštruktúry.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Výkup súkromných pozemkov pre uskutočnenie investičnej výstavby.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2006
	Spracovanie technickej dokumentácie.	400	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2006
	Realizácia investičnej výstavby prípravy pozemkov – inžinierske siete.	25 000	rozpočet obce, vládne výdavkové programy	obec, podnikateľské subjekty	2007 - 2008
	Výstavba výrobných a montážnych hál.	80 000	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2008 - 2010
Opatrenie 6.1.1.3	Zvýšenie kapacít informačných a poradenských služieb a podpora vzdelávania firiem.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia

Aktivity	Zabezpečenie personálnych a technických kapacít na poskytovanie informačných a poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec	priebežne
Opatrenie 6.1.1.4 Podpora vzniku malých a stredných firiem a budovania ich kooperačných sietí.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.	podľa potreby	rozpočet obce	obec, podnikateľské subjekty	2006
	Analýza predpokladov vzniku malých a stredných firiem a budovania ich kooperačných sietí v obci a jej okolí.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec, podnikateľské subjekty	2007
	Tvorba stratégie podpory vzniku sietí malých a stredných firiem a budovania ich kooperačných sietí.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec, podnikateľské subjekty	2007
Opatrenie 6.1.1.5 Rekonštrukcia lokality potenciálnej priemyselnej zóny s dôrazom na zavádzanie nových technológií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vyriešenie vlastníckych vzťahov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2009
	Návrh alternatív rozvoja a výstavby priemyselnej zóny.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2009
	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2010
	Rekonštrukcia lokality budúcej priemyselnej zóny.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2011
Opatrenie 6.1.1.6 Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obcou.	12	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	obec, podnikateľské subjekty	priebežne
	Spracovanie podnikateľského zámeru obce.	30	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	obec, podnikateľské subjekty	priebežne
	Príprava podmienok pre založenie podnikateľského subjektu.	30	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	obec, podnikateľské subjekty	priebežne
	Založenie podnikateľského subjektu.	200	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	obec, podnikateľské subjekty	priebežne

Ciel' 6.1.2 Podpora tradičných odvetví priemyslu

Opatrenia 6.1.2.1 Podpora zavádzania nových technológií do tradičných výrobných prevádzok.

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
--	--	-------------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

	Rekonštrukcia miestnych komunikácií, výstavba chodníkov a parkovacích plôch.	6 000	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2007-2013
Opatrenie 6.2.1.2	Rekonštrukcia autobusových zastávok.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2006-2007
	Rekonštrukcia autobusových zastávok.	1 500	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2006-2007
Opatrenie 6.2.1.3	Budovanie miestnych cyklotrás.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008-2012
	Výstavba cyklotrás.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008-2012
Cieľ 6.2.2	Rozvoj občianskej infraštruktúry				
Opatrenie 6.2.2.1	Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	400	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2012
	Rekonštrukcia a výstavba verejného osvetlenia.	3 800	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2012
Opatrenie 6.2.2.2	Regulácia koryta miestneho potoka.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Analýza súčasného stavu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2010
	Vypracovanie technickej dokumentácie.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2011
	Spevnenie a regulácia koryta potoka.	3 500	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2011
Opatrenie 6.2.2.3	Rekonštrukcia a rozšírenie požiarnej zbrojnice.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Analýza súčasného stavu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2009-2011
	Vypracovanie technickej dokumentácie	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2009-2011
	Rekonštrukcia a rozšírenie.	1 500	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2009-2011
Opatrenie 6.2.2.4	Výstavba kanalizácie a ČOV.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2007-2012
	Vybudovať kanalizáciu a ČOV.	6 000	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2007-2012
	Napojiť obyvateľov na kanalizáciu a ČOV.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2007-2012
Opatrenie 6.2.2.5	Rekonštrukcia mosta a lávok.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	80	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2007

	Realizácia – rekonštrukcia.	4 000	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008
Opatrenie 6.2.2.6	Rekonštrukcia a rozšírenie cintorína pri Dome smútku.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Analýza súčasného stavu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Rekonštrukcia a rozšírenie cintorína	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.2.2.7	Pravidelný monitoring infraštruktúry a revízie technických zariadení.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Analýza súčasného stavu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Pravidelný monitoring a nápravy poruchových stavov.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.2.2.8	Úprava verejných plôch.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Úprava verejných plôch.	1 500	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.2.2.9	Rekonštrukcia Domu smútku.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008
	Realizácia - rekonštrukcia	900	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008-2009
Opatrenie 6.2.2.10	Rekonštrukcia obecného úradu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2010
	Výber dodávateľa výkonu rekonštrukčných prác.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2011
	Realizácia rekonštrukčných prác.	500	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2011-2012
Opatrenie 6.2.2.11	Rekonštrukcia kultúrneho domu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2007
	Výber dodávateľa výkonu rekonštrukčných prác.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008
	Realizácia rekonštrukčných prác – oprava fasády, rekonštrukcia sociálnych zariadení, výmena parketu, rekonštrukcia javiska, výmena okien, výmena radiátorov.	1 200	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008-2009
Opatrenie 6.2.2.12	Vybudovanie bezdrôtového rozhlasu v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	600	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2006-2010

Opatrenie 6.2.2.12	Vybudovanie bezdrôtového rozhlasu v obci.																			
Opatrenie 6.2.2.13	Vybudovať novú káblovú prístupovú sieť.																			
Opatrenie 6.2.2.14	Vytvoriť verejný prístup k pripojeniu na Internet.																			
Opatrenie 6.2.2.15	Rekonštrukcia celoobecného vodojemu.																			

Ciel' 6.2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry
SOP Priemysel a služby	
1. Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu	
1.2 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry	
OP Základná infraštruktúra	
1. Dopravná infraštruktúra	
1.1 Modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry	
1.2 Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry	
3. Lokálna infraštruktúra	
3.4 Renovácia a rozvoj obcí	
Európsky fond regionálneho rozvoja	
Ciel' 6.2.2	Rozvoj občianskej infraštruktúry
OP Základná infraštruktúra	
3. Lokálna infraštruktúra	
3.2 Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor	
3.3 Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky	
3.4 Renovácia a rozvoj obcí	

Životné prostredie

Strategický zámer					
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúcej kvality životného prostredia a jej zvyšovanie a eliminácia slabých stránok obce v tejto oblasti, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.					
Ciel' 6.3.1	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom				
Opatrenie 6.3.1.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne.	30/rok	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.3.1.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v celej obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.3.1.3	Vytvorenie podmienok pre druhotné spracovanie odpadov.				

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vytvorenie podmienok pre zavedenie separovaného zberu odpadov	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Vybudovať kapacity pre druhotné spracovanie využiteľných odpadov	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.3.1.3	Vybudovanie zberového dvora				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	obec Lopušné Pažite	2006
	Vybudovanie zberového dvora	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	2006
Cieľ 6.3.2	Informovanosť a poradenstvo				
Opatrenie 6.3.2.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	30	rozpočet obce, MŽP SR	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Prezentácia a šírenie osvedy v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
Cieľ 6.3.3	Ochrana a racionálne využívanie vôd				
Opatrenie 6.3.3.1	Zabezpečiť napojenie obyvateľstva na kanalizačné siete a zariadenia na čistenie odpadových vôd, znížiť množstvo znečisťujúcich látok vo vypúšťaných odpadových vodách na limitovanú úroveň.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry	6 000	Východoslovenské a kanalizácie, a.s., ŠF EÚ, súkromné subjekty, úvery, iné grantové schémy	Východoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s., obec,	2007-2012
	Zabezpečenie výstavby kanalizácie a ČOV	22 000	Východoslovenské a kanalizácie, a.s., ŠF EÚ, súkromné subjekty, úvery, iné grantové schémy	Východoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s., obec	2007-2012
Opatrenie 6.3.3.2	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Údržba existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty, úvery, iné grantové schémy	StVaK, obec	priebežne
	Pravidelný monitoring vodovodnej siete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty, úvery, iné grantové schémy	StVaK, obec	priebežne
Opatrenie 6.3.3.3	Úprava koryta miestneho potoka - breh a porast.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Technická dokumentácia.	podľa potreby	rozpočet obce, rozpočet Povodia Váhu, a.s.	Povodie Váhu, a.s., obec	2010-2011
	Úprava koryta s porastom.	podľa potreby	rozpočet Povodia ..., a.s.	Povodie Váhu, a.s., obec	2010-2011

Opatrenie 6.4.2.6	Vybudovať klub dôchodcov.									
----------------------	---------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ciel' 6.4.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.
OP Základná infraštruktúra	
3. Lokálna infraštruktúra	
3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch	
3.1.3 Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry	
Európsky sociálny fond (ESF)	
Ciel' 6.4.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.
OP Základná infraštruktúra	
3. Lokálna infraštruktúra	
3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch	
3.1.3 Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry	
3.1.2 Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry	
Európsky sociálny fond (ESF)	

Školstvo a šport

Strategický zámer					
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zavedenie vzdelávacích programov pre dospelých. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce. Vybudovanie športového komplexu.					
Ciel' 6.5.1	Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry.				
Opatrenie 6.5.1.1	Príprava a realizácia vzdelávacích programov.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie plánu a harmonogramu vzdelávacích kurzov podľa záujmu občanov.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVR, MŠ SR	obec Lopušné Pažite, občania	priebežne
	Finančné, priestorové, materiálne a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MPSVR, MŠ SR	obec Lopušné Pažite, občania	priebežne
Ciel' 6.5.2	Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.				
Opatrenie 6.5.2.1	Vybudovanie multifunkčného športového komplexu.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Výber lokality a spracovanie technickej dokumentácie.	65	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	obec Lopušné Pažite	2008
	Výstavba areálu.	4 500	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	obec Lopušné Pažite	2009-2015
Opatrenie 6.5.2.2	Výstavba cykloturistických trás.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec, podnikateľské subjekty	2008-2012
	Výstavba trás.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec, podnikateľské subjekty	2008-2012
Opatrenie 6.5.2.3	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v obci.				

Ciel' 6.5.1	Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry.
OP Základná infraštruktúra	
3. Lokálna infraštruktúra	
3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch	
3.1.1 Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry	
3.2 Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor	
Ciel' 6.5.2	Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
OP Základná infraštruktúra	
3. Lokálna infraštruktúra	
3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch	
3.1.1 Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry	
3.2 Budovanie a rozvoj informačnej spoločnosti pre verejný sektor	

Kultúra

Strategický zámer					
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Vytváranie dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.					
Ciel' 6.6.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.				
Opatrenie 6.6.1.1	Prepojiť obec so subjektami cestovného ruchu, agroturistiky.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.6.1.2	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí v spolupráci s okolitými obcami				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Organizačné zabezpečenie, materiálne a priestorové zabezpečenie	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Uskutočnenie marketingových aktivít	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	obec Lopušné Pažite	priebežne
	Realizácia podujatia	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.6.1.3	Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, študentov, rodiny s deťmi, priemerných aj náročných klientov s využitím kultúrno – historického, folklórneho aj prírodného bohatstva.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2014
	Výber vhodných trás.	podľa potreby		obec Lopušné Pažite	2014
	Spracovanie technickej dokumentácie.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2014
	Realizácia výstavby.	2 600	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2015
Opatrenie 6.6.1.4	Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií (folklórny tanec, hudba a spev, ľudové remeslá, ľudový odev a doplnky, pôvodné bývanie a hospodárenie) a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu a agroturistike.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa	Termín uskutočnenia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov, finančných a materiálnych prostriedkov.	podľa potreby	rozpočet obce	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.6.1.5	Rekonštrukcia kultúrneho domu				

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	10	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	obec Lopušné Pažite	2006
	Obsahová analýza www stránky.	5	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	obec Lopušné Pažite	2006
	Priebežná aktualizácia www stránky.	1	rozpočet obce,	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.7.1.2	Spracovať globálnu koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	obec Lopušné Pažite	2008-2009
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	obec Lopušné Pažite	2008-2009
Opatrenie 6.7.1.3	Spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	obec, podnikateľské subjekty	priebežne
	Spracovanie koncepcie regionálnej spolupráce.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	obec, podnikateľské subjekty	priebežne
Cieľ 6.7.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.				
Opatrenie 6.7.2.1	Výstavba oddychovo-rekreačnej zóny				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2008
	Výstavba ubytovacieho a stravovacieho zariadenia.	15 000	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2009
	Úprava okolia s možnosťou športového využitia.	5 800	rozpočet obce, ŠF EÚ	obec Lopušné Pažite	2010
Opatrenie 6.7.2.2	Vybudovanie športového areálu v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Výber vhodnej lokality.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2012
	Výstavba areálu (tenisové, volejbalové kurty, atď..)	4 500	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	obec, podnikateľské subjekty	2012
Cieľ 6.7.3	Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.				
Opatrenie 6.7.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcou.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce,	obec Lopušné Pažite	priebežne
Opatrenie 6.7.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia	Termín uskutočnenia

Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce,	obec Lopusné Pažite	priebežne
----------	------------------------------------	---------------	----------------	---------------------	-----------

Ciele a opatrenia / Termín uskutočnenia		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ciel' 6.7.1	Účinná propagácia obce.										
Opatrenie 6.7.1.1	Vytvorenie samostatnej www stránky obce.										
Opatrenie 6.7.1.2	Spracovať globálnu koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme.										
Opatrenie 6.7.1.3	Spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi i zahraničnými CK.										
Ciel' 6.7.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.										
Opatrenie 6.7.2.1	Výstavba oddychovo-rekreačnej zóny.										
Opatrenie 6.7.2.2	Vybudovanie multifunkčného športového komplexu.										
Ciel' 6.7.3	Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.										
Opatrenie 6.7.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcou.										
Opatrenie 6.7.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.										

Ciel' 6.7.1	Účinná propagácia obce.
SOP Priemysel a služby	
2. Rozvoj cestovného ruchu	
2.3 Podpora propagácie cestovného ruchu a tvorby informačného systému	
INTERREG III A	
INTERREG III B	
INTERREG III C	
Ciel' 6.7.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.
SOP Priemysel a služby	
2. Rozvoj cestovného ruchu	
2.1 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu	
2.2 Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu	
Ciel' 6.7.3	Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.
SOP Priemysel a služby	
2. Rozvoj cestovného ruchu	
2.1 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu	
2.2 Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu	
2.3 Podpora propagácie cestovného ruchu a tvorby informačného systému	
INTERREG III A	
INTERREG III B	
INTERREG III C	

8. ZABEZPEČENIE PHSR

Po schválení PHSR nastáva vlastná realizácia PHSR, jeho opatrení a úloh. Uskutočnenie aktivít uvedených v PHSR predpokladá určité finančné a administratívne zabezpečenie.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

ADMINISTRATÍVNE ZABEZPEČENIE PHSR

Nevyhnutnou podmienkou plnenia programu je administratívne zabezpečenie jeho realizácie. Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

1. Výbor pre PHSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHSR.

2. Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať projekty, koordinovať projekty, monitorovať realizáciu projektov, vypracovávať dopadové analýzy projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním projektových prostriedkov, zbierať podklady o projektoch v rámci PHSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

3. Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce,

4. Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

9. MONITOROVANIE PHSR

Monitorovanie PHSR budú uskutočňovať:

- Výbor pre PHSR,
- Komisia strategického rozvoja,
- Koordinátor pre stratégiu,
- Obecné zastupiteľstvo,

SPÔSOB MONITOROVANIA PHSR

Monitorovanie plnenia PHSR bude vykonávať Komisia strategického rozvoja. Koordinátorovi pre stratégiu pracovníci Útvaru budú pravidelne predkladať správy o postupe realizácie a príprave projektov, o vlastnej činnosti a o iných aktivitách súvisiace s plnením PHSR. Koordinátor pre stratégiu bude predkladať na zasadnutia Výboru Správy o realizácii PHSR, pre posúdenie súladu aktivít s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Výbor vydá k realizácii stanovisko, ktoré sa predloží poslancom na Obecné zastupiteľstvo pri schvaľovaní ročných rozpočtov.

Počas roka sa môže každý poslanec obecného zastupiteľstva oboznámiť s priebehom plnenia PHSR na Útvare strategického rozvoja alebo u Koordinátora pre stratégiu.

VYHODNOCOVANIE A SPÔSOB MODIFIKOVANIA PHSR

Hlavným hodnotiacim dokumentom PHSR bude Správa o realizácii PHSR, ktorú vypracuje Útvar strategického rozvoja.

Spôsob modifikovania PHSR

Predkladať návrhy na modifikovanie PHSR bude v právomoci Výboru pre PHSR. Koordinátor pre stratégiu môže tiež predkladať Výboru návrhy na doplnenie PHSR. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť Útvaru návrh na modifikovanie PHSR.

Na zasadnutia Výboru v termíne schvaľovania obecného rozpočtu predloží Koordinátor Dopadovú analýzu plnenia PHSR.

Doplnenie PHSR sa uskutoční formou vypracovania Návrhu na doplnenie PHSR, ktorý bude obsahovať konkrétne nové špecifické ciele, opatrenia, aktivity a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie PHSR bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Výboru alebo obecného zastupiteľstva.

10. ZÁVER

PHSRM obce Lopušné Pažite je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHSRM je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne polročne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Predmetný PHSRM obce Lopušné Pažite bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa: .....

11. POUŽITÁ LITERATÚRA

Národný rozvojový plán.

Sektorové operačné programy.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja.

Územný plán sídelného útvaru Lopušné Pažite – návrh sprievodná správa.

Zákon č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.

Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.

Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.

VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.

JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodných věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.

LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.

MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.

UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.

Interné materiály obce Lopušné Pažite.

Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Falt'an, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.

STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník. Bratislava. 1961.

STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník. Bratislava. 1972.

KOLEKTÍV. Kysuce a Kysučania. Kysucké múzeum. Čadca. 1994.

VRÁBEL, J. a kolektív. Chránená krajinná oblasť Kysuce. Ústredie štátnej ochrany prírody. Bratislava 1991.

GERÁT, R. Príroda Kysúc a jej ochrana. Okresný výbor SZOPK. Čadca. 1988

ŠVÁBIK, J. Dolné Kysuce. Obecný úrad Rudníka.

Kultúra

Obec patrí do regiónu Podpoľanie, kde sú kultúrne aktivity zamerané prevažne na rozvoj a uchovanie hudobno-tanečnej kultúry. V obci je aktívny jeden tanečno-spevácky súbor, ako aj rómska hudobná skupina.

Až do súčasnosti sa uchovali a tradujú kultúrne zvyky spojené s cirkevnými tradíciami. V minulom storočí bolo v obci činné ochotnícke divadlo. V roku 1922 bol založený Dobrovoľný hasičský zbor Môlča, ktorý každoročne usporadúva kultúrno-športové aktivity.

Ciele - Kultúra

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Ciel' 6.6.1 Priestorové vybavenie

Opatrenie 6.6.1.1

Výstavba spoločenskej haly s pódium

Opatrenie 6.6.1.2

Spracovať projekt rekonštrukcie obecného domu

Ciel' 6.6.2 Organizačné zabezpečenie

Opatrenie 6.6.2.1

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Opatrenie 6.6.2.2

Obnoviť ochotnícke divadlo

Ciel' 6.6.3 Propagácia v oblasti kultúry

Opatrenie 6.6.3.1

Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.

Životné prostredie

Na katastrálnom území sa nachádzajú 3 ochranné pásma vodárenských zdrojov, z toho 2 pre obec a jeden pre mesto Banská Bystrica. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod, ktorý je v správe Vodární a kanalizácií Banská Bystrica. V súčasnosti nedisponuje kanalizáciou.

V obci je zavedený celoplošný zber zhodnotiteľných odpadov. Nakladanie s komunálnym odpadom, objemným a drobným stavebným odpadom zabezpečuje firma Pufeko. Súčasne obec disponuje 4 veľkoobjemovými kontajnermi, ktoré sú využívané najmä na jar a na jeseň. V obci sa realizuje aj zber separovaného komunálneho odpadu a to najmä: papier, sklo, textil, plasty a kovy. Zber komunálneho odpadu v tonách v rokoch 2001 – 2004 dokumentuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 1 Komunálny odpad

Ukazovateľ/Rok	2001	2002	2003	2004
Komunálny odpad	68,4	52,7	607,6	60,6
Separovaný odpad	2,5	0,0	42,6	24,3

Zdroj: OU Môlča